

12. i 13. Periodični izvještaj po Međunarodnoj konvenciji o eliminaciji rasne i svih oblika diskriminacije

UVOD

Bosna i Hercegovina je sukcesijom (nakon disolucije SFRJ) preuzela Međunarodnu konvenciju o eliminaciji rasne i svih vidova diskriminacije u cjelosti (bez rezervi) i odredbe iste su inkorporirane u pravni sistem Bosne i Hercegovine. Bosna i Hercegovina (u daljem tekstu BiH), kao članica Organizacije ujedinjenih nacija i potpisnica Međunarodne konvencije o eliminaciji svih oblika rasne diskriminacije (koja je stupila na snagu 16.07.1993.), 22.-23. februara 2005. godine, pred nadležnim komitetom UN-a uspješno je prezentovala Inicijalni izvještaj po Međunarodnoj konvenciji o eliminaciji svih oblika rasne diskriminacije (koji se tretirao kao jedinstven dokument sastavljen od prvih šest izvještaja) da bi 7. i 8. periodični izvještaj o implementaciji pomenute konvencije bio prihvaćen i uspješno prezentovan pred UN komitetom za eliminaciju rasne diskriminacije 2010. godine. U zadanom roku 16. juli 2013. godine BiH je, na osnovu dostavljenih zaključnih razmatranja i preporuka UN komiteta za eliminaciju rasne diskriminacije i u skladu sa smjernicama Komiteta za pisanje dokumenta, sačinila 9, 10 i 11 periodični izvještaj (kao jedinstven dokument) o implementaciji Međunarodne konvencije o eliminaciji rasne i svih vidova diskriminacije koji je prihvaćen i uspješno prezentovan pred UN komitetom za eliminaciju rasne diskriminacije. Da podsjetimo da je BiH složena država koja se sastoji od dva entiteta Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu FBiH) i Republike Srpske (u daljem tekstu RS) i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu BD BiH) kao administrativne jedinice „sui generis“ karaktera, odnosno condominijuma. Rasna diskriminacija, kao i drugi oblici diskriminacije, direktno se zabranjuje Ustavom BiH (i ustavima entiteta i Statutom BD BiH) i inkrimisana je kroz nekoliko obilježja krivičnih djela u okviru krivičnog zakonodavstva BiH, entiteta i BD BiH, što jasno izražava opredijeljenje vlasti u BiH za poštivanje ljudskih prava svih građana koji u njoj žive kao i stalno nastanjenih stranaca ili stranaca kojim je odobren privremeni boravak na teritoriji BiH uz uvažavanje principa tolerancije. Opći principi Međunarodne konvencije o eliminaciji svih oblika rasne diskriminacije su uneseni u Zakon o zabrani diskriminacije. BiH provodi politiku eliminacije rasne diskriminacije kako kroz opći pravni okvir tako i kroz promociju, priznavanje i uživanje jednakog položaja za sve putem zakonodavnih, sudskih, upravnih i drugih mjera; pravo na povratak i povrat imovine građana; organizovanje kulturnih djelatnosti i zabranu defamacije religija, poboljšanje položaja Roma, kao najbrojnije i najugroženije nacionalne manjine (od ukupno sedamnaest nacionalnih manjina taksativno pobrojanih u zakonu) u BiH.

Imajući u vidu naprijed navedeno Bosna i Hercegovina je putem rada Interresorne radne grupe koju su činili predstavnici vlasti sa svih nivoa organizacije iste u BiH sačinila 12 i 13. periodični izvještaj o implementaciji Međunarodne konvencije o eliminaciji svih oblika rasne diskriminacije i isti, putem Misije BiH pri UN-u u Ženevi, u zadanom roku (juli 2017.godine). dostavila Komitetu za eliminaciju rasne diskriminacije na razmatranje.

ODGOVORI NA PREPORUKE MEĐUNARODNOG KOMITETA ZA ELIMINACIJU SVIH OBLIKA RASNE DISKRIMINACIJE

Diskriminacija građana koji se ne izjašnjavaju kao pripadnici jednog od tri "konstitutivna naroda"

5. Komitet poziva Državu potpisnicu da uloži sve potrebne napore da postigne sporazum o ustavnim promjenama, kao i o izmjenama i dopunama Izbornog zakona kako bi ukinula svaki mogući diskriminatorski tretman na osnovu nacionalnosti, te da izmijeni ustave entiteta, kao i lokalne zakone i propise u skladu s tim. Komitet preporučuje Državi potpisnici da, pri preduzimanju tih mjera, osigura da se predstavnici svih manjinskih grupa integrišu u sve faze procesa konsultacija.

ODGOVOR: Izmjene Ustava BiH i Izbornog zakona BiH se razmatraju u okviru radnih grupa formiranih na nivou Vijeća ministara BiH i Parlamentarne skupštine BiH.

Članom 13.14. Izbornog zakona BiH propisano je da pripadnici nacionalnih manjina imaju pravo na zastupljenost u općinskom vijeću, odnosno u skupštini opštine i gradskom vijeću, odnosno skupštini grada srazmjerno njihovog zastupljenost u stanovništvu prema posljednjem popisu u BiH (stav 1.), da se broj pripadnika nacionalnih manjina koji se neposredno biraju u općinsko vijeće, odnosno skupštinu opštine i gradsko vijeće, odnosno skupštinu grada utvrđuje statutom općine odnosno grada, pri čemu se pripadnicima svih nacionalnih manjina koji u ukupnom broju stanovništva, te izborne jedinice, prema zadnjem popisu stanovništva, učestvuju s više od 3% garantuje najmanje jedno mjesto (stav 2.)

Napominjemo da se za područje Republike Srpske primjenjuju podaci iz popisa koji je objavio Republički zavod za statistiku Republike Srpske na osnovu Zakona o obradi i objavljivanju rezultata Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova 2013. godine u Republici Srpskoj (Službeni glasnik Republike Srpske, br. 82/16). Republički zavod za statistiku je nadležni statistički organ za teritoriju Republike Srpske, u skladu sa članom 4, stav 1. Zakona o statistici Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 85/03).

Članom 42v. stav 2. Izbornog zakona RS propisano je da se broj pripadnika nacionalnih manjina koji se neposredno biraju u skupštinu opštine, odnosno grada utvrđuje statutom opštine, odnosno grada u skladu sa Izbornim zakonom BiH.

Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu CIK BiH) je donijela Odluku o raspisivanju i održavanju Lokalnih izbora 2016. godine, a u kojoj je utvrđen i broj garantovanih mandata za pripadnike nacionalnih manjina.

CIK BiH je u okviru svoje nadležnosti predložio u Izvještaju o provođenju zakona iz nadležnosti CIK BiH u 2012. godinu Parlamentarnoj skupštini BiH da prihvati preporuke o

izmjenama izbornog zakonodavstva i u pravcu provedbe presude Suda za ljudska prava u Strazburu.

CIK BiH je u 2016. godini implementirao, u periodu od 12. maja do 30. novembra 2016. godine „Program predizborne pomoći za Lokalne izbore 2016. godine u Bosni i Hercegovini“ koji je finansiralo Vijeće Evrope. Navedenim Programom je obuhvaćena i oblast pripreme i provođenja informativne kampanje namjenjene ženama, starijim osobama i pripadnicima nacionalnih manjina. U septembru 2016. godine, istim projektom CIK BiH je proveo informativnu kampanju s ciljem povećanja svijesti birača o učešću žena u javnom i političkom životu, te učešću na izborima u BiH i promocije učešća Roma, kao najbrojnije nacionalne manjine u BiH na predstojećim lokalnim izborima.

I dalje je prisutan problem provođenja presuda Evropskog suda za ljudska prava u Starzburu („Sejdić-Finci protiv BiH“, „Pilav protiv BiH“ i „Zornić protiv BiH“) koji bi značio izmijenu kako Ustava BiH i ustava oba entiteta tako i izmjene i dopune izbornih zakona u cilju ukidanja svakog vida diskriminacije po osnovu nacionalne pripadnosti i puno ostvarivanje aktivnog i pasivnog biračkog prava.

Ured Agenta/Zastupnika Vijeća ministara Bosne i Hercegovine pred Evropskim sudom za ljudska prava u Strazburu preduzima sve potrebne mjere u cilju sačinjavanja pregleda neizvršenih presuda Evropskog suda za ljudska prava saprijedlozima konkretnih zakonodavnih ili drugih mjera u cilju ispunjenja ove obaveze.

Situacija povratnika

6. Podsjećajući na svoju Opštu preporuku br. 22 (1996) o članu 5 Konvencije o izbjeglicama i raseljenim osobama, Komitet preporučuje da Država potpisnica pojača svoje napore na osiguranju održive reintegracije povratnika i da se bori protiv direktne i indirektno diskriminacije manjinskih povratnika, između ostalog i ubrzavanjem realizacije Revidirane strategije za realizaciju Aneksa 7 Dejtonskog sporazuma kroz bolje koordinisan pristup na svim nivoima. Komitet preporučuje da Država potpisnica:

(a) unaprijedi pristup adekvatnoj infrastrukturi za povratnike, da ukloni sve pravne i praktične prepreke koje onemogućavaju njihov puni pristup socijalnim službama, te da osigura nediskriminatornu raspodjelu pomoći za povratnike;

(b) razmotri mogućnost sklapanja vansudskih nagodbi sa privremenim korisnicima imovine oko ulaganja na toj imovini i osigura da nagodbe budu postignute u skladu sa *Principima o restituciji stambene i druge imovine*, Princip 17 o sekundarnim korisnicima; i

(c) usvoji nacrt Revidiranog zakona o raseljenim osobama i povratnicima, te nacrt Zakona o protuminskom djelovanju.

ODGOVOR:

U Republici Srpskoj:

- a) Pravne prepreke za povratnike, izbjegla i raseljena lica ne postoje, jer su zakoni koji regulišu ovu oblast po svojoj suštini antidiskriminatorne prirode. Povrat imovine izbjeglim i raseljenim licima se vršio u upravnom postupku u skladu sa Zakonom o raseljenim licima, povratnicima i izbjeglicama u Republici Srpskoj („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 42/05 i 52/12) i Zakonom o prestanku primjene zakona o korištenju napuštene imovine, prečišćen tekst („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 16/10). Isto tako Zakon o socijalnoj zaštiti („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 37/12), u članu 2. stav 1 propisuje: „Socijalna zaštita je djelatnost od opšteg interesa za Republiku Srpsku, kojom se pruža pomoć licima koja se nađu u stanju socijalne potrebe i preduzimaju potrebne mjere radi sprječavanja nastajanja i otklanjanja posljedica takvog stanja.“ Dakle, sva lica koja se nađu u stanju socijalne potrebe imaju pravo biti korisnici socijalne zaštite, a to se odnosi i na izbjegla i raseljena lica, kao i na povratnike.
- b) Nakon povrata imovine i uvođenje u posjed vlasnika imovine u skladu sa zakonom, svako potraživanje, pa i novčane naknade za neke radove načinjenena imovini tokom korištenja u odsustvu vlasnika, ostvaruje se sudskim putem, u skladu sa Zakonom o obligacionim odnosima RepublikeSrpske. Još 2007.godine Savjet ministara Bosne i Hercegovine (Komisija za restituciju) je uputilo prijedlog Zakona o denacionalizaciji Parlamantarnoj skupštini BiH narazmatranje, ali taj zakon još nije donesen.

Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH iz donatorskih i kreditnih sredstava implementira niz značajnih projekta (Državni projekat stambenog zbrinjavanja (DPSZ) u vezi sa Regionalnim stambenim programom (RSP), Projekat “Zatvaranje kolektivnih centara i alternativnog smještaja putem osiguranja javnih stambenih rješenja(CEB II), Projekat obnove stambenog fonda - OPEC, Projekat “Održivi povratak izbjeglica i raseljenih osoba: Rekonstrukcija stambenih jedinica” (SRF) čiji je cilj obnova i rekonstrukcija stambenih jedinica i druge mjere podrške provedbi Aneksa VII DMS.

Projekat “Zatvaranje kolektivnih centara i alternativnog smještaja putem osiguranja javnih stambenih rješenja – CEB II” čija vrijednost iznosi 208 miliona KM, a cilj je zatvaranje najmanje 121 kolektivnog centra/alternativnog smještaja ili 76% svih kolektivnih centara u BiH, uz omogućavanje osiguranja stambenih rješenja za interno raseljene osobe i druge ugrožene osobe koje trenutno borave u kolektivnim centrima/alternativnom smještaju i unajmljenim stambenim jedinicama u BiH, kako bi konačno ostvarile svoje pravo na odgovarajući smještaj.

Projekat će obuhvatiti najmanje 7.247 osoba, kojima će se osigurati odgovarajuće stambeno rješenje. S obzirom na to da troškovi projekta mogu uključivati i predloženi rezervni fond (2,5 MEUR) za potencijalne dodatne planirane radove u budućnosti, konačni broj korisnika bi mogao biti i veći.

Planiranim radovima je predviđena obnova, rekonstrukcija, izgradnja ili kupovina najmanje 2.611 stambenih jedinica u 82 (31 obnova, 51 izgradnja) zgrade/objekta. Procjenjuje se da ukupni prosječni trošak po stambenoj jedinici iznosi 18.500 EUR.

Projekat realiziraju resorna entitetska ministarstva i Odjel za raseljene osobe, izbjeglice i stambena pitanja Vlade BD BiH, koji imaju odgovornost za realizaciju projekta u okviru njihove nadležnosti: u pogledu odabira ciljanih kolektivnih centara i alternativnog smještaja, verifikacije korisnika koji ispunjavaju utvrđene kriterije za odabir, organizacije nabavki, usluga projektiranja, kontrole usluga i radova na obnovi, rekonstrukciji ili izgradnji objekata, organizacije i nadgledanja radova na obnovi, rekonstrukciji ili izgradnji objekata, organizacije primopredaje ugovorenih radova, izvještavanja u skladu s formatom i rasporedom koji će utvrditi Projektno-izvedbeni tim.

Prema podacima Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice, u Bosni i Hercegovini je zaključno sa decembrom 2016. godine **98.574 interno raseljenih lica** i **18.748 izbjeglica iz BiH**. Na lokalnom nivou su na inicijativu ovog ministarstva preduzete određene aktivnosti na rješavanju pitanja održivog povratka, posebno u vezi sa zapošljavanjem, obrazovanjem, socijalnom i zdravstvenom zaštitom. Revidiranoj strategiji za provedbu Aneksa VII Dejtonsko-pariškog mirovnog sporazuma još uvijek nedostaju koordinirana provedba i odgovarajuća sredstva. Potrebno je riješiti pitanje nedostatka infrastrukture, posebno za električnu energiju. Povratnici se i dalje suočavaju sa preprekama u pristupu zdravstvenoj zaštiti, a njihov održivi povratak je i dalje otežan zbog nedostatka mogućnosti za zapošljavanje. Preko 7.500 ljudi je i dalje smješteno u 45 kolektivnih centara širom zemlje.

U cilju donošenja Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o izbjeglicama iz Bosne i Hercegovine i raseljenim licima u Bosni i Hercegovini formirana je Radna grupa za izradu Nacrta Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o izbjeglicama iz BiH i raseljenim licima u BiH. Pripremljen je Prednacrt Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o izbjeglicama iz BiH i raseljenim licima u BiH te održan konsultativni sastanak na međunarodnim i nevladinim organizacijama s ciljem dostavljanja prijedloga za izmjene i dopune Zakona.

Prema odredbama Zakona o deminiranju u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj 5/02), centralno tijelo za poslove deminiranja u Bosni i Hercegovini je Komisija za deminiranje u BiH, koja je osnovana Odlukom Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i nalazi se u sastavu Ministarstva civilnih poslova BiH. U ime Komisije, određene poslove u oblasti protivminskog djelovanja provodi njena stručna služba - Centar za uklanjanje mina u BiH (BHMAC), koji je osnovan Odlukom Vijeća ministara Bosne i Hercegovine. . BHMAC ima organizacione jedinice u cijeloj BiH. Zadaci protivminskog djelovanja definisani su navedenim Zakonom i Strategijom protivminskog djelovanja Bosne i Hercegovine (2009–2019). Vizija navedene Strategije je da Bosna i Hercegovina bude bez uticaja mina od 2019. godine. (**Prilog br. 1.**)

Osnovni problemi za realizaciju Strategije vezani su za obezbjeđenje finansijskih sredstava. U periodu 2009-2019. godina obezbjeđeno je 50% potrebnih sredstava, te je i Strategija realizovana u istom obimu. U skladu sa procjenom dostupnih finansijskih sredstava za period 2016-2018. godina planirano je rješavanje 1/3 ukupnog minskog problema (85% netehničkim metodama) za što je potrebno 57,7 miliona KM na godišnjem nivou. U 2017. godini planirana je izrada izlazne Strategije za Bosnu i Hercegovinu.

U 2016. godini započete su aktivnosti na izradi Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o deminiranju u BiH od strane Radne grupe koju je imenovalo Vijeće ministara BiH, a koja se sastojala od predstavnika Ministarstva civilnih poslova BiH, Komisije za deminiranje u BiH, Centra za uklanjanje mina u BiH (BHMAL-a), Ministarstva odbrane BiH i entitetskih civilnih zaštita. Radna grupa je izradila Prednacrt Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o deminiranju u BiH za koji je Ministarstvo civilnih poslova BiH otvorilo proces javnih konsultacija u skladu sa Pravilima za konsultacije u izradi pravnih propisa u institucijama BiH. Nakon provedenog procesa javnih konsultacija, Radna grupa je izradila nacrt Zakona, sa obrazloženjem i izvještajem o provedenim konsultacijama i dostavila ga Ministarstvu civilnih poslova na dalji postupak, radi pribavljanja mišljenja i upućivanja Vijeću ministara BiH na usvajanje i upućivanje u parlamentarnu procedure.

Ombudsmeni

7. U svjetlu Opšte preporuke broj 17 (1993) o uspostavi nacionalnih institucija koje pomažu primjenu Konvencije, Komitet preporučuje da Država potpisnica dodijeli Instituciji ombudsmenu za ljudska prava Bosne i Hercegovine potrebne ljudske, materijalne i finansijske resurse za efikasno obavljanje mandata i eliminiše odredbe o nacionalnosti ombudsmana iz Zakona o ombudsmenu za ljudska prava, uzimajući u obzir načelo neutralnosti takvih institucija i njihovu misiju da štite ljudska prava svih građana.

ODGOVOR: Uspostavljena je jedinstvena institucija Ombudsmena BiH za ljudska prava, koji je otpočeo svoju aktivnost u punom kapacitetu, urađene su izmjene i dopune Zakona o Ombudsmenu za ljudska prava BiH u cilju poboljšanja funkcionisanja navedene institucije u skladu sa Pariškim principima, preporukama Venecijanske komisije i preporukama Vijeća Evrope.

Obaveza usklađivanja Zakona o ombudsmenu za ljudska prava BiH sa Pariškim principima proizilazi i iz preporuka Univerzalnog pregleda o stanju ljudskih prava u BiH, preporuka većeg broja UN Komiteta, kao i u Izvještaju o napretku Evropske komisije i Akcinom planu Vijeća Evrope za BiH 2015.-2018. godine.

U svim ovim dokumentima od BiH se traži snažnije djelovanje reorganizaciji i jačanju Institucije ombudsmena za ljudska prava BiH u poglavlju “Jačanje institucija za zaštitu ljudskih prava i vladavine prava.”

Trenutno, Institucija ombudsmena za ljudska prava ima status „A“ koji joj je dodijelio Međunarodno koordinaciono vijeće državnih institucija za ljudska prava (ICC), s tim što je reakreditacija statusa Institucije ombudsmena za ljudska prava BiH planirana za drugu polovinu 2017. godine.

Novim prijedlogom Zakona o ombudsmenu za ljudska prava BiH predložena su poboljšanja kojima se omogućava dalji razvoj i unapređuje obavljanje poslova i samostalnosti Institucije ombudsmena za ljudska prava BiH kao jedne od najznačajnijih institucija za borbu protiv diskriminacije i unapređivanje ljudskih prava i sloboda.

Novim zakonom poboljšana je organizaciona struktura Institucije ombudsmena za ljudska prava BiH, unaprijeđen i preciziran način izvještavanja Parlamenta BiH i javnosti o uočenim pojavama sistemskog nepoštivanja ljudskih prava, predviđena je i izrada Strategije rada Institucije ombudsmena, uvodi se obaveza saradnje sa organizacijama civilnog društva u BiH i uspostavlja se Stalno savjetodavno tijelo za saradnju sa civilnim društvom, jača se uloga Institucija u istraživanju konkretnih pojava diskriminacije u praksi, te uvodi obaveza analiziranja i izvještavanja o uočenim slučajevima diskriminacije i predlaganja preporuka, kao i pokretanja inicijativa za izmjene zakona u BiH.

Zakonom o instituciji ombudsmena za ljudska prava BiH uspostavljen je i Nacionalni preventivni mehanizam, obaveza proistekla za Bosnu i Hercegovinu ratifikacijom Opcionog protokola uz UN Konvenciju protiv torture i nehumanih i degradirajućih tretmana ili kažnjavanja.

Prijedlog Zakona o instituciji ombudsmena za ljudska prava BiH utvrdilo je Vijeće ministara BiH 23. decembra 2015. godine, ali prijedlog Zakona nije dobio saglasnost Ustavno-pravne komisije Parlamentarne skupštine BiH prije upućivanja na sjednicu Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH u augustu 2015. godine.“

Socio-ekonomski položaj Roma

8. Podsjećajući na svoju Opštu preporuku br. 27 (2000) o diskriminaciji Roma, Komitet preporučuje da Država potpisnica i dalje nastoji poboljšati status Roma, između ostalog, boljom realizacijom svoje nacionalne strategije i drugih akcionih planova za Rome i uklanjanjem svih prepreke koje mogu ometati njihovo uživanje ljudskih prava. Komitet takođe preporučuje da Država potpisnica:

(a) omogući pristup redovnom obrazovanju romskoj djeci, između ostalog i pružanjem podrške, uključujući školske obroke, knjige, odjeću i prevoz;

(b) izbjegava prisilno iseljenje osoba, a, u slučajevima kada se iseljenje ili preseljenje smatra opravdanim, da osigura da se vrši strogo u skladu s odgovarajućim odredbama međunarodnog prava o ljudskim pravima;

(c) poboljša pristup Roma zdravstvenoj zaštiti, između ostalog i uklanjanjem prepreka za prijavu na zdravstveno osiguranje, i osigura da zakoni i propisi koji propisuju besplatan pristup zdravstvenoj zaštiti uvijek i potpuno budu primijenjeni i

(d) poveća broj skloništa za žene i uspostavi programe koji će eliminisati nasilje nad ženama i djevojčicama, kao i da poseban naglasak stavi na usvajanje rodno osjetljiv budžeta i politika.

ODGOVOR: Polazaj nacionalnih manjina u BiH, se kontinuirano i mjerljivo poboljšava. Zakon o zaštiti nacionalnih manjina BiH iz 2003. godine se provodi u cijelosti. Napredak je postignut i time da veću odgovornosti za svoj položaj imaju i same nacionalne manjine. Očekuje se u svajenanje „Strateške platforme za rješavanje pitanja nacionalnih manjina u BiH“

Važno je istaći da se u BiH već provodi najveći dio obaveza koje proizilaze iz regulativa u oblasti nacionalnih manjina i da je postignut i mjerljiv i vidan napredak naročito u unapređenju položaja najbrojnije i najugroženije romske nacionalne manjine. Napredak je naročito primjetan u oblasti stambenog zbrinjavanja gdje je do kraja 2016. godine izgrađeno i rekonstruisano blizu 800 stambenih jedinica, a kroz programe zapošljavanja i samozapošljavanja Roma od 2009. do 2016 godine. je prošlo 635 osoba. S obzirom da Revidirani akcioni plan od 2016. Godine nije na snazi, novi Akcioni plan BiH za Rome u oblastima zapošljavanja, stambenog zbrinjavanja i zdravstvene zaštite 2017. – 2020., je u proceduri donošenja.

Takođe u oblasti registracije Roma u matične i druge evidencije postignuti su značajni rezultati. U BiH je naknadni upis u matične evidencije besplatan. Lokalne administracije ne naplaćuju takse i pružaju pravnu pomoć i pomoć uposlenika po službenoj dužnosti. Organizovane su i službe besplatne pravne pomoći koja je na usluzi pripadnicima romske populacije naročito kada su u pitanju upisi u matične evidencije. Prema podacima NVO Naša prava, u odnosu na ranije pokazatelje broj djece koja su u procesu evidentiranja je znatno smanjen i sad je manji od 60.

Na području Federacije BiH, u okviru nevladinih organizacija, djeluje pet sigurnih kuća koje smještaju žene žrtve nasilja u porodici i njihovu djecu. Sigurne kuće su i pravno definisane kroz član 35. Zakona o zaštiti nasilja u porodici FBiH (Službene novine Federacije BiH br.20/13). Pravilnik o kriterijima i standardima za osnivanje, rad i finansiranje sigurnih kuća u Federaciji BiH, zbog nedorečenosti postojećih odredbi član 35. Zakona još uvijek nije donesen. S tim u vezi, ovo područje još uvijek nije u potpunosti zakonski definisano, međutim Federalno ministarstvo rada i socijalne politike odvaja godišnje oko 160.000 KM kao privremeni oblik finansiranja smještaja u sigurne kuće koji su namjenjeni organizacijama koje u svom djelokrugu rada imaju sigurne kuće. Također, kroz član 32. Zakona, definisano je područje pružanja besplatne pravne pomoći, a u članu 36. Donošenje strategije za prevenciju i borbu protiv nasilja, te u članu 37. Obaveza donošenja programa mjera za prevenciju, zaštitu

i borbu protiv nasilja, kao i uspostavljanje koordinacionih tijela. Na ovaj način osigurana je održivost i kontinuirana podrška na prevenciji i borbi protiv nasilja u porodici.

Zdravstvena zaštita Roma

Zdravstveno osiguranje i korištenje zdravstvene zaštite regulisani su: Zakonom o zdravstvenom osiguranju FBiH („Službene novine Federacije BiH“, broj: 30/97,7/02, 70/08 i 48/11), Zakonom o zdravstvenoj zaštiti („Službene novine Federacije BiH“, broj: 46/10 i 75/13), u RS-u Zakonom o zdravstvenom osiguranju („Službeni glasnik Republike Srpske“ br.18/99,51/01,70/01,51/03,57/03,17/08,01/09,106/09), Zakonom o zdravstvenoj zaštiti („Službeni glasnik Republike Srpske“ , broj 106/09 i 44/15) u BD Zakonom o zdravstvenom osiguranju u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik Brčko distrikta BiH", br. 1/02, 7/02, 19/07) i Zakonom o zdravstvenoj zaštiti u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“, broj 38/11).

U periodu 2010-2016. godine Razvojni program Ujedinjenih nacija u BiH je implementirao Projekat „Jačanje DOTS strategije i unapređenje nacionalnog programa borbe protiv tuberkuloze (TB), uključujući multirezistentnu tuberkulozu i kontrolu širenja infekcije u BiH“. Projekat je finansiran sredstvima grantova Globalnog fonda za borbu protiv AIDS-a, tuberkuloze i malarije (GFATM), a implementirale su ga nadležne institucije iz sektora zdravstva Federacije BiH, Republike Srpske i Brčko distrikta BiH, u koordinaciji sa Ministarstvom civilnih poslova BiH.

U okviru ovog projekta implementirane su aktivnosti s fokusom na unapređenja kontrole tuberkuloze među Romima i drugim ugroženim grupama stanovništva. Uspostavljena su četiri regionalna centra za kontrolu tuberkuloze među Romima u kojima su bili angažovani koordinatori iz romskih zajednica zaduženi za omogućavanje pristupa i sprovođenje projektnih aktivnosti u romskim zajednicama. Aktivnostima ovih centara bilo je obuhvaćeno 10.665 Roma u 59 opština u BiH, a sprovodili su ih koordinatori iz romskih zajednica i 16 terenskih radnika. Organizovane su kvartalne posjete romskim domaćinstvima i 154 javna događaja (radionice, sastanci, okrugli stolovi) s ciljem informisanja zajednica o svim aspektima tuberkuloze (prevenciji, prepoznavanju simptoma, liječenju, kontaktima i informacijama potrebnim za pristup liječenju).

Regionalni centri za tuberkulozu u romskim zajednicama su predstavljali izvor informacija i pomoći i za druga pitanja s kojima se Romi suočavaju u svakodnevnom životu, kao npr. davanje savjeta i pružanje pomoći u vezi sa zdravstvenim osiguranjem, kontaktima u zdravstvenim ustanovama, hospitalizacijom i lijekovima, prijavom novorođenčadi, zapošljavanjem i stambenim smještajem.

Navedene aktivnosti su doprinijele povećanju svjesnosti o TB i identifikovanju slučajeva kod kojih postoji sumnja na TB, ali i jačanju kapaciteta romskih udruženja, a realizovane su uz podršku i u saradnji sa nevladinom organizacijom World Vision.

Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH svake godine izdvaja određena finansijska sredstava kao poticaj da se putem nadležnih zdravstvenih institucija implementiraju planirane aktivnosti koje će poboljšati bolji pristup ostvarivanju zdravstvene zaštite romske manjinske zajednice u BiH. Od 2009. godine izdvojeno je 1.292.000,00 KM, a samo u 2016. godini je za ove potrebe izdvojeno 430.000,00 KM. Realizacija ovih sredstava je u toku.

Većina konkretnih mjera za 2013., 2014., 2015. i 2016. godinu provedena je na terenu u lokalnim romskim zajednicama i to na konkretnom unapređenju i poboljšanju zdravstvene zaštite Roma u Bosni i Hercegovini.

Značajan napredak je učinjen posebno na registraciji mnogih romskih porodica u sistem zdravstvene zaštite u Federaciji Bosne i Hercegovine, od 2013 – 2016. godine putem finansijskih sredstava Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH, centara za socijalni rad i kantonalnih ministarstava obrazovanja, uvedene su ukupno 934 osobe. U Republici Srpskoj, stanje zdravstvene zaštite u pogledu zdravstvenog osiguranja, je znatno bolje tako da svi Romi ostvaruju osnovni paket zdravstvenog osiguranja izuzev osoba starijih od 65 godina koji nisu ostvarili ovo pravo po nekom drugom osnovu i djece koja napuštaju redovno školovanje. Takva prava u FBiH nisu Zakonom o zdravstvenom osiguranju FBiH utvrđena za Rome, tako da je osnovna aktivnost, iz Revidiranog akcionog plana za Rome u pogledu zdravstvene zaštite Roma, usmjerena za aktivnost dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja na po godinu dana, što je samo jedna privremena mjera jer ovo pitanje treba Zakonom riješiti na trajan način.

Veliki je napredak ostvaren i na edukaciji Romske populacije o načinu ostvarivanja prava na zdravstvenu zaštitu, podizanju svijesti o važnosti zdravstvene zaštite u romskoj zajednici, imunizaciji romske djece i reproduktivnom zdravlju i materinstvu, na edukaciji romskog nevladinog sektora u lokalnim sredinama u ovoj oblasti, kao i na provođenju preventivnih programa – screeninga specifičnih oboljenja (raka grlića materice, raka dojke, raka debelog crijeva) u romskim zajednicama.

Po pitanju izmjene zakonske regulative u FBiH, prvenstveno zbog propuštanja kratkih rokova za prijavljivanje na biro, koja bi omogućila svim Romima i drugim ranjivim i socijalno ugroženim kategorijama pravo na pristup osnovnom paketu zdravstvene zaštite, iako je bilo više inicijativa, još uvijek nije ostvaren značajniji napredak.

Obrazovanje Roma

(b) Revidirani akcioni plan BiH o obrazovnim potrebama Roma usvojen je na 128. sjednici Vijeća ministara Bosne i Hercegovine 14. 07. 2010. godine. Ovim dokumentom definirana su četiri cilja i četrdeset sedam mjera kako bi djeca ove marginalizirane grupe imala ravnopravnost u pristupu kvalitetnom obrazovanju i kako bi mogla sticati neophodna znanja za kasnije kvalitetnije integriranje u društvo. Kvalitetno obrazovanje je za Rome jedini put izlaska iz kruga marginalizacije i socijalne izolacije.

Na nivou BiH formiran je Stručni tim zadužen za monitoring navedenog Revidiranog akcionog plana o obrazovnim potrebama Roma, a do sada su pripremljena četiri izvještaja o njegovom provođenju za školske 2011/2012., 2012/2013., 2013/2014. , 2014/2015 i 2015/16.

U skladu sa ustavnim okvirom Bosne i Hercegovine, oblast obrazovanja je u potpunoj i nepodijeljenoj nadležnosti entiteta Republika Srpska, deset kantona u Federaciji BiH i Brčko distrikta BiH. Zbog toga se na državnom nivou ne izdvajaju finansijska sredstva za podršku u realizaciji mjera Revidiranog akcionog plana BiH o obrazovnim potrebama Roma, ali nadležna ministarstva obrazovanja, u skladu sa svojim mogućnostima, izdvajaju budžetska sredstava za provođenje ovog plana.

Također, nadležne obrazovne vlasti poduzimaju različite stimulatívne mjere kojim bi se pospješilo redovno pohađanje nastave za romsku djecu, što je naročito izraženo u školskoj 2015/2016. godini

U Republici Srpskoj je dosta toga urađeno da se poboljša obrazovanje ove nacionalne manjine. Pored ostalog: promovíše se važnost obaveznog osnovnog obrazovanja u romskim zajednicama, informíšu se roditelji romske djece o potrebi uključivanja djece u predškolsko vaspitanje i obrazovanje, dodatna edukacija osoblja za rad sa djecom iz socijalno i ekonomski ugroženih sredina i asistenata Roma (referenti – Romi sazavršenom srednjom školom kao pomoć vaspitačima).

U Republici Srpskoj se preduzimaju različite mjere kako bi se pospješilo pohađanje nastave romskih učenika: organizuju se sastanci za učenike i roditelje, kontinuirani rad sa nadležnim institucijama van škole, individualni rad sa učenicima Romima, obilazak porodica, pomoć u školskom priboru, odjeći, obući, udžbenicima a i đaćkoj kuhinji i sl. U nekim sredinama (BanjaLuka) organizovanje seminar na temu "Primjena Revidiranog akcionog plana BiH o obrazovnim potrebama Roma". U Bijeljini mobilni timovi povremeno oblaze romsko naselje i apeluju na roditelje da djeca redovno dolaze u školu. U Modriči su obavljali individualne sastanke sa roditeljima učenika sklonih izostajanju, na kome su ih upoznali sa važnošću redovnog pohađanja nastave i posljedicama nepohađanja. Kontaktiranje i centar za socijalni rad radi zajedničkog nastupa prema roditeljima i posjeta porodicama u naselju.

Inače, ni ko od romskih učenika, kao i kod ostalih učenika u Republici Srpskoj na puštanje obrazovanja nije izražen problem, kao što je to slučaj u nekim zemljama EU.

Ministarstvo prosvjete i kulture Republike Srpske od 2008. godine obezbjeđuje besplatne udžbenike za sve učenike I i II razreda. Za učenike Rome viših razreda udžbenike nabavlja lokalna zajednica.

Ministarstvo prosvjete i kulture Republike Srpske obezbjeđuje besplatan prevoz za sve učenike koji stanuju na udaljenosti većoj od 4 km. U većini sredina djeci nije potreban prevoz za dolazak u školu.

Iako nepostoje tačni podaci o broju djece Roma, činjenica je da se povećava njihov broj u obrazovanju.

Stimulativne mjere se ogledaju u sljedećem: savjetodavni rad sa roditeljima o važnosti redovnog pohađanja nastave, uključivanje učenika u školske i u vannastavne sekcije, razvijanje atmosfere prihvatanja različitosti u razredima, organizovanje zajedničkih roditeljskih sastanaka sa predstavnicima ministarstva i nevladinih organizacija na temu obrazovanja i redovnog pohađanja nastave, bolja saradnja sa centrima za socijalni rad kao i pomaganje porodica koje su u stanju ekonomsko- socijalne potrebe, obezbjeđenje besplatnih udžbenika, torbi i školskog pribora, školskih užina, stipendija za posebno ugrožene učenike i jednokratnih stipendija za odlične učenike.

Međutim, ova sredstva još uvijek nisu dovoljna za upis, pohađanje i završetak škole sve romske djece, pa je zadnjim izvještajem o provođenju RAP-a u školskoj 2015/2016. godini preporučeno nadležnim entitetskim, odnosno kantonalnim ministarstva obrazovanja i Odjelu za obrazovanje Distrikta Brčko, da u saradnji sa lokalnim zajednicama i romskim udruženjima koja postoje na njihovom području, u 2017. godini, pripreme i usvoje akcijske planove o obrazovnim potrebama Roma, a koji bi prema potrebama i stanju na terenu imao precizne mjere koje bi rezultirale potpunom uključenosti sve romske djece u obavezno osnovno obrazovanje i daljem školovanju (srednje i visoko).

Na kraju, da bi se poboljšao status romske nacionalne manjine potrebno je jačati svijest Roma o značaju obrazovanja kao i edukacije o važnosti organiziranja putem udruženja; aktivnog donošenja regulative u svrhu poboljšanja položaja ove populacije; podsticanje pripadnika Roma da budu inicijatori u rješavanju ekonomskih, socijalnih i egzistencijalnih pitanja putem aktivnog učestvovanja u provođenju raznih projekata; iskazivanjem potreba, davanjem prijedloga, učestvovanjem u donošenju strateških dokumenata, kao i preduzimanjem mjera na očuvanju romskog jezika i tradicije.

U Brčko distriktu BiH na obrazovanju Roma i edukaciji romske populacije aktivno se radi na nivou lokalne zajednice. Učenicima je obezbijeđen besplatan prevoz, udžbenici i mnogobrojna humanitarna pomaganja u hrani i odjeći. U cilju pozitivne diskriminacije Roma Odjeljenje za obrazovanje Brčko distrikta Bosne i Hercegovine zaposlio je Roma, referenta za Romska pitanja.

Svijest o zabrani rasne diskriminacije

9. Komitet preporučuje da Država potpisnica osigura odgovarajuće početno i redovno stručno usavršavanje sudija, tužilaca, advokata i službenika za primjenu zakona u vezi odredba Zakona o zabrani diskriminacije, te da iznese ocjenu tog usavršavanja u sledećem Izvještaju. Nadalje, Komitet preporučuje da Država potpisnica realizuje kampanje podizanja svijesti na svim nivoima o Zakonu o zabrani diskriminacije i o tome kako slučajeve rasne diskriminacije prijaviti ombudsmenima i drugim nadležnim tijelima, te o tome kako takve slučajeve iznijeti pred sudove.

ODGOVOR: Planom i programom za 2015.godinu kao zakonodavna aktivnost bile su predviđene izmjene i dopune Zakona o zabrani diskriminacije u skladu sa sugestijama datim od strane Vijeća Evropske unije (kao što je direktiva koja zabranjuje diskriminaciju pri zapošljavanju na osnovu vjere, uvjerenja, invaliditeta, starosne dobi ili seksualnog usmjerenja) i Evropske komisije koje su i urađene i navedeni zakon je upućen u parlamentarnu proceduru donošenja. Na osnovu navedenog kao jedan od osnova u Zakon su uneseni invaliditet, starosbna dob i seksualna orijentacija. Izmjene i dopune Zakona o zabrani diskriminacije usvojene su u Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine i objavljene u („Službenom glasniku BiH“, broj 66/16), a neslužbeni Prečišćeni tekst Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zabrani diskriminacije na službenoj web stranici Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine. Navedena obaveza je uspješno realizovana i radi istog je Bosna i Hercegovina dobila pohvale Evropske komisije za vrijeme monitoring posjete iste u novembru 2016.godine.

Shodno odredbama Zakona o zabrani diskriminacije ("Službeni glasnik BiH", broj 59/09) i Zakona o ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj 32/10), usvojen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o sportu u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj 66/16), kojim se zabranjuje diskriminacija u sportu. Tako se u članu 6. utvrđuje jednaka dostupnost sporta bez obzira na rasu, boju kože, nacionalnu ili etničku pripadnost, socijalni status, vjersko, političko ili drugo uvjerenje, invaliditet, zdravstveni status, dob, spol, rod, seksualnu orijentaciju, rodni identitet ili bilo koje drugo lično svojstvo (tačka c)), ravnopravno učešće muškaraca i žena u sportu (tačka d)), te zabrana raspirivanja mržnje i netrpeljivosti na osnovu nacionalne ili etničke pripadnosti, boje kože, vjerskog, političkog ili drugog uvjerenja, spola, seksualne orijentacije, invaliditeta, rodnog identiteta, jezika ili nekog drugog ličnog svojstva, (tačka e)).

Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH na godišnjem nivou priprema Izvještaj o slučajevima diskriminacije koji se dostavlja nakon usvajanja od strane Vijeća ministara BiH na uvid u oba doma Parlamentarne skupštine BiH. Sastavni dio pomenutog izvještaja je i dalje prisutan fenomen segregacije djece u obrazovnom sistemu u FBiH na čijem se rješavanju intenzivno radi. Izvještaj o pojavama diskriminacije u Bosni i Hercegovini s Akcionim planom za realizaciju prijedloga mjera za njezino sprječavanje i suzbijanje usvojen je na 34. sjednici Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine održanoj 02.08.2016.godine.

Ministarstvo za ljudska prava u saradnji sa nadležnim organima sa svih nivoa organizacije vlasti u BiH redovno priprema odgovore na upitnike i rezolucije UN-a i Vijeća Evrope proistekle iz međunarodnih ugovora kojima je Bosna i Hercegovina pristupila.

Na osnovu rezolucije Vijeća za ljudska prava UN-a br. 15/11 i 24/15 sačinjene su Smjernice za obrazovanje iz ljudskih prava koje će u značajnoj mjeri doprinjeti podizanju svijesti o značaju ljudskih prava ciljanih grupa kao što su: vršiocijavnih ovlaštenja, novinari, ranjive grupe, djeca i omladina.

Centri za obuku sudija i tužioca u oba entiteta organizovali su kurseve o primjeni Zakona o sprečavanju svih oblika diskriminacije. Međutim, sem informacionog sastanka, advokati nisu prošli bilo kakvu obuku o ovom Zakonu. U novembru 2014. oko 30% ciljane grupe pohađalo je navedenu obuku, a početkom 2016. godine, navedeni broj se povećao na 50%. U 2016. godini, organizovano je devet obuka za 275 sudija i tužioca u Federaciji, a tri ovakve obuke za 90 učesnika u RS. Takođe napominjemo da je Zakon o zabrani diskriminacije uvršten u Program za polaganje pravosudnog ispita za pravnike u Bosni i Hercegovini. Evropska konvencija o ljudskim pravima i osnovnim slobodama koja je sastavni dio Ustava Bosne i Hercegovine i ima priritet u primjeni nad važećim pozitivnim propisima (načelo supermacije) je sastavni dio Programa za polaganje pravosudnog ispita uključujući i član 14. i Protokol 12 uz istu koji se odnose na zabranu diskriminacije.

Uvidom u programe rada entitetskih centara za edukaciju sudija i tužilaca u 2016. godini planirano je i održano više edukacije iz Zakona o zabrani svih oblika diskriminacije i o pravilnoj primjeni odredaba krivičnog zakona koje se odnose na rasizam i rasnu diskriminaciju (krivična djela počinjena iz mržnje).

Seminari su se realizovali kao centralizovane ili regionalne obuke u organizaciji entitetskih centara za edukaciju sudija i tužilaca, samostalno ili u saradnji sa domaćim i međunarodnim organizacijama. Oko 500 sudija, tužilaca i stručnih saradnika pohađali su predviđenu obuku. Spomenuta pitanja su takođe posebno obrađivana i na drugim seminarima u kontekstu imovinskih prava, nasilja u porodici, diskriminacije na radnom mjestu i sl. Obuke iz navedenih pitanja realizovane su i prethodnih godina.

Centar za edukaciju sudaca i tužitelja FBiH je za suce i tužitelje organizovao sustanu i obavezatu obuku o Zakonu o ravnopravnosti spolova u BiH i Zakonu o zabrani diskriminacije, te UN Konvenciji o eliminaciji rasne i svih oblika diskriminacije žena i njezinom Opcijskom protokolu, Općim preporukama i stavovima UN CEDAW Komiteta. Svake (školske) godine se u okviru modularnog sustava početne obuke organizira „Modul 1 Evropska konvencija i jednakopravnost spolova“. Ciljna skupina su sudijski i tužiteljski stručni saradnici.

Centar za edukaciju sudija i tužilaca u Republici Srpskoj u saradnji sa OEBS misijom u Bosni i Hercegovini u 2016. godini organizovao je sljedeće seminare:

- dana 6. aprila 2016. godine seminar za sudije na temu: „Zakon o zabrani diskriminacije i međunarodni standardi koji se odnose na diskriminaciju“, kojem je prisustvovalo 14 učesnika.
- dana 1. juna 2016. godine seminar za sudije na temu: „Zakon o zabrani diskriminacije“, kojem su prisustvovala 23 učesnika.
- Dana 5. oktobra 2016. godine seminar za sudije na temu: „Zakon o zabrani diskriminacije“, kojem je prisustvovalo 14 učesnika.

Edukatore su na seminarima govorili o materijalnim i procesnim odredbama Zakona o zabrani diskriminacije. Posebna pažnja je bila posvećena međunarodnim standardima u borbi protiv

diskriminacije, te način ima praktične primjene ovih standarda u domaćim postupcima. Takođe, edukatori su upoznali sa izmjenama i dopunama Zakona o zabrani diskriminacije, kojima bi trebali biti riješeni neki od problema sa kojima se sudije susreću prilikom primjene ovog zakona. Posebnu pažnju posvećena je mobingu, kao veoma rasprostranjenom obliku diskriminacije, kako kod nas, tako i usvijetu.

Takođe, Centar za edukaciju sudija i tužilaca u Republici Srpskoj organizovao je seminar na temu „Krivična djela počinjena iz mržnje“ dana 21.juna 2016.godine.

I dana 16. novembra 2016.godine, seminar na temu „Savremeno komuniciranje sa javnošću“, na kojem se diskutovalo na temu uloga odnosa sa medijima u sudovima i tužilaštvima, razvijanje odnosa sa medijima i novinarima, priprema informacija za javnosti kako koristiti informacije i reagovanje u kriznim situacijama.

Tokom 2015. godine 153 policijska službenika pohađala su 7 radionica iz oblasti ljudskih prava u skladu sa planom i programom Policijske akademije Republike Srpske.

U cilju jačanja svijesti o značaju ljudskih prava Vijeće ministara BiH na godišnjem nivou donosi Program obilježavanja značajnih datuma iz oblasti ljudskih prava. Imajući u vidu naprijed navedeno, Konferencijom pod nazivom „Gdje počinje govor mržnje prestaje sloboda govora“ obilježen je u organizaciji Ministarstva za ljudska prava, a uz podršku projekta SOCEM 10. decembar –Dan ljudskih prava. Također na prigodan način obilježen je i Dan Invalida i Dječija nedelja putem Vijeća za osobe sa invaliditetom odnosno Vijeća za djecu, nezavisnih stručnih tijela pri Vijeću ministara BiH. Manifestacije sličnog sadržaja održavaju se u saradnji Ministarstva za ljudska prava Vijeća nacionalnih manjina i Odbora za Rome u cilju povezivanja različitosti i suzbijanja diskriminacije.

Zakon o državljanstvu

10.Komitet preporučuje da Država potpisnica u potpunosti uskladi zakone svojih Entiteta o državljanstvu s najnovijim izmjenama i dopunama Zakona o državljanstvu Bosne i Hercegovine. Nadalje, Komitet preporučuje da Država potpisnica donese mjere zaštite kako bi se spriječila apatridnost i diskriminatorna primjena člana 9. Zakona o državljanstvu.

ODGOVOR:U skladu sa odredbama Zakona o državljanstvu BiH i zakonima o državljanstvu oba entitetastranac koji je podnio zahtjev za sticanje državljanstva BiH može steći državljanstvo naturalizacijom ako ispunjava slijedeće uslove: da je napunio 18 godina starosti; da ima odobren stalni boravak na teritoriji BiH najmanje tri godine prije podnošenja zahtjeva; da dovoljno poznaje pismo i jezik jednog od konstitutivnih naroda Bosne i Hercegovine; da mu nije izrečena mjera sigurnosti protjerivanja stranaca iz zemlje ili zaštitna mjera udaljivanja stranaca sa teritorije BiH od strane organa čiji je legalitet uspostavljen Ustavom i da je ova odluka još uvijek na snazi; da nije osuđivan na izdržavanje kazne za krivična djela sa predumišljajem na duže od tri godine u periodu od 8 godina od podnošenja zahtjeva; da se odrekne ili na neki drugi način izgube svoje ranije državljanstvo prije sticanja državljanstva BiH, osim ako bilateralni sporazum iz člana 14. ne predviđa drugačije. Odricanje ili gubitak ranijeg državljanstva se neće zahtijevati ako ovo nije dozvoljeno ili se ne

može razumno zahtijevati; da se protiv njega ne vodi krivični postupak, osim ako se dokaz o ispunjavanju ovog uslova ne može razumno zahtijevati; da ne predstavlja prijetnju po sigurnost BiH da ima osiguran stalni izvor prihoda u iznosu koji omogućava egzistenciju ili da je u stanju da osigura pouzdan dokaz o finansijskim izvorima za sopstveno izdržavanje; da je izmirio sve poreske ili druge finansijske obaveze; da potpiše izjavu da prihvata pravni sistem i ustavni poredak BiH, te da posjeduje važeću garanciju o стицању BiH državljanstvo. Naturalizacija neće biti odobrena, čak ako podnosilac zahtjeva ispunjava opće uslove za naturalizaciju, ako postoje osnovani razlozi za sumnju da bi se odobravanjem naturalizacije tom licu bila ugrožena sigurnost BiH i javni red i mir, ili ako naturalizacija nije u skladu sa interesima BiH iz nekog drugog razloga utvrđenog na osnovu cjelokupne procjene stanja podnosioca zahtjeva.

Olakšana naturalizacija je predviđena za bračnog druga BiH državljanina koji je starnac pod uslovom da je pet godina u bračnoj zajednici sa državljaninom BiH и da brak još uvijek traje у моменту подношења захтјева, da ima одобрен стални боравак на територији BiH, da ne predstavlja prijetnju po sigurnost БиХ и da se одрекне или на неки други начин изгуби dosadašnje држављанство, прије стицања држављанства БиХ ako bilateralni sporazum ne predviđa drugačije.

U skladu sa posljednjim izmjenama i dopunama Zakona o држављанству BiH, osoba koja ima status izbjeglice može steći држављанство BiH, ako u statusu izbjeglice ima neprekidan boravak na teritoriji BiH u trajanju od pet godina prije podnošenja zahtjeva (olakšana naturalizacija). U tom smislu, uslovi za sticanje држављанства за osobu sa izbjegličkim statusom su: da je napunila 18 godina; da joj nije izrečena mjera sigurnosti protjerivanja stranaca iz zemlje ili zaštitna mjera udaljivanja stranaca s teritorije BiH od strane organa čiji je legalitet uspostavljen Ustavom i da je ova odluka još uvijek na snazi; da nije osuđivana na izdržavanje kazne za krivična djela s predomišljajem na duže od tri godine u periodu od osam godina od podnošenja zahtjeva; da se protiv nje ne vodi krivični postupak, osim ako se dokaz o ispunjavanju ovog uslova ne može razumno zahtijevati, te da ne predstavlja prijetnju po sigurnost BiH i da potpiše izjavu da prihvata pravni sistem i ustavni poredak Bosne i Hercegovine.

U Republic Srpskoj u 2014-oj godini donesen je Zakon o држављанству Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 59/14) kojim su stvorene pretpostavke za sticanje држављанства redovnim prirođenjem (naturalizacijom) i olakšanim prirođenjem, a takođe, omogućeno je da izbjeglice i lica bez држављанства (apatridi) mogu steći држављанство prirođenjem. Uslovi za sticanje држављанства redovnim prirođenjem propisani su članom 11. Zakona, olakšanim prirođenjem članom 12 i 15. (djeca) i izbjeglicailica bez држављанства (apatridi) članom 16. Odstupanja na snagu navedenog zakona do danas 19 Roma koji žive na području Republike Srpske sa priznatim statusom izbjeglice steklo je држављанство BiH-Republike Srpske. Napominjemo da je Zakon o држављанству Republike Srpske usaglašen sa Zakonom o држављанству Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ –Službeni prečišćeni tekst, broj 22/16).

U smislu potpune integracije u bosanskohercegovačko društvo osoba sa priznatim izbjegličkim statusom u BiH, ističemo da je u ovoj godini 19 osoba koje su uživale status

izbjeglice u BiH na osnovu zahtjeva u skladu sa gore navedenim uslovima, primljeno u državljanstvo BiH.

Entitetski zakoni o državljanstvu trebaju biti usklađeni sa Zakonom o državljanstvu BiH u dijelu koji se odnosi na naturalizaciju i olakšanu naturalizaciju stranaca, naročito čl. 9. i 10. Zakona o državljanstvu BiH.

Ministarstvo civilnih poslova pokrenulo je inicijativu za usklađivanje Federalnog Zakona o državljanstvu BiH po pitanju odredbi koje regulišu je postupak naturalizacije i olakšane naturalizacije stranaca u BiH.

Segregacija u obrazovanju

11. Komitet preporučuje da Država potpisnica preduzme sve potrebne mjere kako bi se osiguralo da sistem "dvije škole pod jednim krovom" ne dovodi do segregacije u obrazovanju, te da poveća broj administrativno i fizički objedinjenih škola, gdje učenici uče zajedno na osnovu istog osnovnog nastavnog programa, poštujući svoje jezičke i kulturne specifičnosti. Komitet nadalje preporučuje da se u potpunosti osigura sloboda vjere i savjesti, uključujući i u školi, te da ni jedno dijete ne bude stavljeno u nepovoljan položaj na bilo koji način jer ne pohada vjeronauku.

ODGOVOR:

Svi zakoni u oblasti obrazovanja u BiH svakom djetetu garantuju jednako pravo pristupa, jednake mogućnosti učešća u odgovarajućem odgoju i obrazovanju i uživanje istovjetnog tretmana, bez diskriminacije po bilo kojoj osnovi i nijedan zakon ne sadrži diskriminirajuće odredbe.

Pojava poznata kao "dvije škole pod jednim krovom" u Federaciji BiH uspostavljena je neposredno nakon rata, 1997. godine, i bila je zamišljena kao odgovor na strateške probleme tog vremena, kao prelazno rješenje prema integrisanom školstvu, približavanju i upoznavanju svih učenika i nastavnika, te jednakim korištenjem postojećeg školskog prostora i inventara. U odnosu na poslijeratnu situaciju, broj ovih škola je prepolovljen, odnosno trenutno egzistira oko 30 škola i to u Srednjobosanskom i Hercegovačko-neretvanskom kantonu. Važno je napomenuti da od 2002. godine do danas nije bilo novih slučajeva "dvije škole pod jednim krovom".

Konferencija ministara obrazovanja u BiH osnovana je s mandatom da pruža savjete, razmatra i koordinira obrazovnu politiku, uz obavezu da se svi zaključci i preporuke, dakle ne odluke, donose konsenzusom.

Konferencija ministara obrazovanja u BiH, koju uz ministra civilnih poslova BiH čine svi ministri obrazovanja iz entiteta, kantona i Odjela za obrazovanje BD BiH, kontinuirano razmatra pitanje rješavanja etničke segregacije u pojedinim sredinama/ školama u BiH. S

jedne strane, ova se pojava sistemski i kontinuirano rješava na različite načine, kao što je npr. uvođenje zajedničke jezgre nastavnih planova i programa u sve osnovne i srednje škole u BiH, i uvođenje tzv. nacionalne grupe predmeta u škole u kojima se školuju djeca-povratnici ili se školuju djeca različitog nacionalnog porijekla, administrativno ujedinjenje i sl.

Vlada Federacije BiH je 2012. godine donijela dokument „Preporuke za eliminisanje segregirajućih i podjeljenih struktura u odgojno-obrazovnim ustanovama u Federaciji BiH“ kojima se, između ostalog preporučuje nadležnim kantonalnim obrazovnim vlastima u FBiH gdje je prisutna pojava "dvije škole pod jednim krovom". Dokumentom je predviđeno eliminisanje segregirajućih i podijeljenih struktura u školama kroz tri koraka:

1. „Administrativno i pravno ujedinjenje podijeljenih odgojno-obrazovnih ustanova“,
2. „Uspostavljanje jedinstvenog pristupa obrazovanju i ujednačenih uslova za sve učenike“ i
3. „Potpuna integracija podijeljenih škola – uspostavljanje multietničkih odjeljenja“.

Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke je kroz svoj program „Poboljšanje uslova rada odgojno-obrazovnih ustanova“ podsticalo integriranje školskih objekata koji funkcionišu kao „dvije škole pod jednim krovom“ kroz sljedeći kriterij: „Podsticaj proširivanju smještajnih kapaciteta školskih objekata u cilju administrativno-pravnog ujedinjavanja „dvije škole pod jednim krovom“, te prilagođavanje školskih prostorija za realizaciju istih“. Ovo ministarstvo je tokom 2012, 2013. i 2014. godine organizovalo takmičenje za učenike osnovnih i srednjih škola za izbor najboljih literarnih radova, a 2013. godine i likovnih radova, povodom 25. novembra, Dana državnosti BiH, na teme koje promoviraju osjećaj pripadnosti državi Bosni i Hercegovini, kao i vrijednosti mira, suživota, tolerancije i njegovanja pluralizma i multikulturalnosti. Ova aktivnost je imala za cilj da se, između ostalog, podstiče integriranje podijeljenih školskih objekata i struktura.

Također je u 2014. godini održalo tematsku sjednicu Koordinacije ministara obrazovanja i nauke u FBiH na temu uklanjanja svih oblika diskriminacije i segregacije u obrazovanju, posebno kada je riječ o područjima gdje je prisutna pojava „dvije škole pod jednim krovom“.

Propisima Republike Srpske je utvrđeno da se u nastavnim i drugim aktivnostima u školi ne mogu koristiti i izučavati didaktički drugi materijali uvredljivog sadržaja.

U proteklim godinama izvršeno je uklanjanje uvredljivih sadržaja iz udžbenika te promjenjeni nazivi škola za koje se smatralo da vrijeđaju pripadnike drugih konstitutivnih naroda.

Pored ćirilčnih izdanja udžbenika za osnovne škole, Javno preduzeće „Zavod za udžbenike i nastavna sredstva“ izdaje i latinične verzije udžbenika. Ovi udžbenici se izdaju i za potrebe škola i učenika u BrčkoDistriktu.

Svi učenici povratnici su uključeni u sistem obaveznog osnovnog obrazovanja.

Škole u Republici Srpskoj su multikulturene, višejezične, otvorene i inkluzivne institucije za svu djecu

Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH je 15.10.2013. godine, a po zaključku Vijeća ministara BiH sa 63. sjednice održane 11.09.2013. godine, uputilo vladama entiteta i kantona Zaključna zapažanja i preporuke Komiteta za prava djeteta UN-a na nadležno postupanje i sačinjavanje plana implementacije preporuka. Jedna od preporuka Komiteta je glasila “Odmah prekinuti segregaciju djece u školama na osnovu nacionalnosti prekidajući takozvanu politiku "dvije škole pod jednim krovom" i jednonacionalnih škola i na taj način osigurati odgovarajuće mjere podrške i pravilno obučene obrazovne kadrove kako bi se olakšala etnička raznolikost i integracija u školama”.

U Akcionom planu za djecu BiH 2015 – 2018.¹ godina, koji je Vijeće ministara BiH usvojilo 2015. godine, a koji se primjenjuje samo u Federaciji BiH, u poglavlju „Nediskriminacija” predviđena je Mjera 3. koja glasi „Pokrenuti inicijativu za osiguranje odgovarajućih mjera podrške i pravilno obučene kadrove kako bi se promovisala etnička raznolikost i olakšala integracija u školama radi prekidanja segregacije djece u školama, na osnovu nacionalnosti (pojava „dvije škole pod jednim krovom” i jednonacionalne škole). Nosilac posla za navedene mjere je MCPBiH, a uključene institucije za provođenje su nadležna ministarstva obrazovanja i Konferencija ministara obrazovanja BiH.“

Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje, u saradnji sa nadležnim obrazovnim vlastima, ušla je u završnu fazu moderniziranja postojeće Zajedničke jezgre nastavnih planova i programa koja će biti definisana na ishodima učenja, a sastoji se od osam odgojno-obrazovnih područja, i to: Jezično-komunikacijsko područje; Matematičko područje; Prirodoslovlje; Društveno-humanističko područje; Umjetničko područje; Tehnika i informatičke tehnologije; Tjelesno i zdravstveno područje, te Međupredmetno i kroskurikularno područje.

Modernizacijom postojeće Zajedničke jezgre nastavnih planova i programa koja će biti definisana na ishodima učenja omogućit će se revizija i unaprjeđenje postojećih nastavnih planova i programa u Bosni i Hercegovini. U nastavnim planovima i programima koji se provode u Republici Srpskoj sadržana su zajednička jezgra nastavnih planova i programa. Pravilo primjene zajedničkog jezgra nastavnih planova i programa poštuje se i prilikom donošenja novih nastavnih planova i programa.

Prema odredbama člana 9. Okvirnog zakona o osnovnom i srednjem obrazovanju u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj 18/03), škola ima obavezu „da unapređuje i štiti vjerske slobode, toleranciju i kulturu dijaloga. Imajući na umu različitost ubjeđenja/vjeronauka u BiH, učenici će pohađati časove vjeronauke samo ako su u skladu s njihovim ubjeđenjem ili ubjeđenjima njihovih roditelja. Škola ne može preduzimati bilo kakve mjere i aktivnosti kojima bi se ograničavala sloboda izražavanja sopstvenih i upoznavanja drugih i drugačijih

¹ Vlada Republike Srpske zaključkom broj 04/1-012-233/14 od 04. februara 2016. nije prihvatila donošenje postupak i donošenje dokumenata u oblasti zaštite dječijih prava u BiH

vjerskih uvjerenja. Učenici koji ne žele pohađati vjeronauku neće ni na koji način biti dovedeni u nepovoljan položaj u odnosu na druge učenike.“

Prema tvrdnjama nadležnih obrazovnih vlasti, navedene odredbe Okvirnog zakona o osnovnom i srednjem obrazovanju poštuju se u praksi. U većini kantona u Federaciji BiH vjeronauka je obavezni izborni predmet, s tim da u Zeničko-dobojskom, Tuzlanskom i Kantonu Sarajevo i Brčko distriktu BiH postoji i alternativni predmeti, kao što su: zdravi stilovi života, kultura religija ili slično. U osnovnom obrazovanju u Republici Srpskoj se štite vjerske slobode, tolerancija i kultura dijaloga. U Republici Srpskoj u osnovnom obrazovanju se štite vjerske slobode, tolerancija i kultura dijaloga. Učenici pohađaju časove vjeronauke prema svom vjerskom opredjeljenju, ako je to u skladu sa njihovim ubjedenjima i ubjedenjima njihovih roditelja, staratelja ili usvojitelja. Za učenike koji se odluče za izučavanje vjeronauke u osnovnom obrazovanju i vaspitanju, vjeronauka je obavezan predmet. Nastava vjeronauke se organizuje za sva tri konstitutivna naroda kao i za nacionalne manjine, gdje je izražena potreba za tim. Vjeronauka se izučava od drugog do devetog razreda jedan čas sedmično. Učenici koji se, po zahtjevu roditelja na početku izučavanja vjeronauke, u skladu sa nastavnim planom i programom, izjasne da ne žele da izučavaju vjeronauku ne mogu biti dovedeni u nepovoljan položaj u odnosu na druge učenike. Nastavni plan i program za nastavni predmet vjeronauka donosi ministar na prijedlog nadležnog organa odgovarajuće crkve ili vjerske zajednice. Uslovi koje moraju ispunjavati lica koja predaju pravoslavnu, katoličku, islamsku i jevrejsku vjeronauku propisani su Pravilnikom o stručnim profilima i zvanjima nastavnika, stručnih saradnika i vaspitača (Službeni glasnik Republike Srpske, br. 77/09, 86/10, 25/14 i 76/15.) U Republičkom pedagoškom zavodu Republike Srpske radi i savjetnik za pravoslavnu vjeronauku, koji u saradnji sa Katihetskim odborom Srpske pravoslavne crkve realizuje savjetovanja za vjeroučitenje sa ciljem unapređenja vaspitno-obrazovnog rada u nastavi vjeronauke.

U srednjim školama u Republici Srpskoj vjeronauka se ne izučava kao obavezan predmet.

U školama koje pohađaju djeca bošnjačke i hrvatske nacionalnosti organizuje se izučavanje islamske i katoličke vjeronauke za svu djecu čiji roditelji se izjasne da njihova djeca izučavaju vjeronauku i pohađaju časove vjeronauke.

U Brčko distriktu Bosne i Hercegovine u sklopu predmeta vjeronauka, pored izučavanja katoličke, pravoslavne i islamske vjeronauke, izučavaju se i Životne vještine i stavovi za djecu čiji su se roditelji opredjelili da ne pohađaju časove vjeronauke.

Govor mržnje i zločini počinjeni iz mržnje

12. Komitet preporučuje da Država potpisnica osigura da se postojeće krivične odredbe o govoru mržnje i zločinima počinjenim iz mržnje primjenjuju na odgovarajući način u

skladu s Opštom preporukom Komiteta br. 35 o borbi protiv rasističkog govora mržnje i da dalje realizuje kampanje podizanja svijesti na svim nivoima s ciljem promocije nacionalnog jedinstva, razumijevanja i tolerancije i mirnog suživota pripadnika raznih nacionalnosti i vjerskih grupa.

ODGOVOR:Donošenjem Zakona o zabrani diskriminacije i Zakona o ravnopravosti spolova u BiH, definirani su i njihovi oblici, utvrđena zabrana diskriminacije u svim područjima života i mehanizmi za zaštitu od diskriminacije. Zakon propisuje da svaka osoba koja smatra da je diskriminirana može tražiti zaštitu svojih prava u sudskim i upravnim postupcima. Izmjena i dopuna Zakona o zabrani diskriminacije BiH s ciljem poboljšanja položaja LGBT osoba u bh. društvu, usvojene su 2016. godine. Kroz ove izmjene zakona seksualna orijentacija i rodni identitet su terminološki ispravno imenovane kao osnove na kojima je zabranjena diskriminacija. Pored toga, kao zabranjeni osnov diskriminacije navedenu su i “spolne karakteristike”, čime BiH postaje prva država u jugoistočnoj Evropi koja kroz svoj sveobuhvatni Zakon o zabrani diskriminacije BiH predviđa i zaštitu interpolnih/intersex osoba od diskriminacije u svim oblastima života. Zakon izričito i na pravi način reguliše zaštitu lezbejki, gejeva, biseksualnih, trans* i interpolnih (LGBTI) osobe od diskriminacije.

Jedino je u odluci broj AP 1020/11 od 25.09.2014. godine utvrđeno kršenje prava na slobodu okupljanja iz čl. 11. Evropske konvencije Udruženja Q za promociju i zaštitu kulture, identiteta i ljudskih prava queer osoba iz Sarajeva. Navodi o diskriminaciji u navedenoj odluci nisu razmatrani imajući u vidu zaključke Suda u pogledu čl. 11. EK.

Festival pod nazivom „Merlinka“ , veoma važan događaj za pripadnike LGBT populacije, održan je u Sarajevu, početkom 2017.godine kojem je posjetilo više od 5.000 gledalaca i isti je protekao bez incidenata.

Izmjenama i dopunama Kaznenog zakona FBiH iz 2016. Godine propisana je definicija kaznenog djela iz mržnje, kao svakog kaznenog djela učinjenog zbog rasne pripadnosti, boje kože, vjerskog uvjerenja, nacionalnog ili etničkog porijekla, jezika, invaliditeta spola, seksualne orijentacije ili rodnog identiteta druge osobe. Propisano je da će se takvo postupanje uzeti kao otežavajuća okolnost, ako ovim zakonom nije izričito propisano teže kažnjavanje za kvalificirani oblik kaznenog djela učinjenog iz mržnje. Tako je u članku 166. Stavak (2) točka (c) KZBiH propisan kvalificirani oblik kaznenog djela ubojstva koje je počinjeno iz mržnje i za koje zapriječena kazna zatvora od jedne do deset godina. Za kazneno djelo silovanja u članku 203, stavak (4) KZ FBiH, propisan je kvalificiran oblik kaznenog djela učinjenog iz mržnje, sa zapriječenom kaznom zatvora od tri do petnaest godina. Također za kazneno djelo oštećenja tuđe stvari, u članku 293., u stavku (3) KZFBiH, propisan kvalificiran oblik kaznenog djela učinjenog iz mržnje, sa zapriječenom novčanom kaznom ili kaznom zatvora do jedne godine

Zakonom o izmjenama i dopunama Krivičnog zakonika Republike Srpske kao kvalifikatorna okolnost za pojedina krivična djela unesen je stav koji se odnosi na krivična djela učinjena iz mržnje, uključujući pol, seksualnu orijentaciju i rodni identitet nekog lica.

U Republici Srpskoj u toku je postupak donošenja i usvajanja novog Krivičnog zakonika Republike Srpske, kojim su djelimično preuzete odredbe Direktive 2008/913 koje propisuju krivična djela u vezi sa rasizmom i ksenofobijom, i to u krivičnom djelu „Javno izazivanje i podsticanje nasilja i mržnje“, kojim se propisuje da će se kazniti sa kaznom zatvora do tri godine subjekat koji putem štampe, radija, televizije, kompjuterskog sistema ili društvene mreže, na javnom skupu ili javnom mjestu ili na drugi način javno poziva, izaziva ili podstiče ili učini dostupnim javnosti letke, slike ili neke druge materijale kojima se poziva na nasilje ili mržnju u smjerenu prema određenom licu ili grupama zbog njihove nacionalne, rasne, vjerske ili etničke pripadnosti, boje kože, pola, seksualno opredjeljenja, invaliditeta, rodnog identiteta, porijekla ili kakvih drugih osobina.

Takođe, novim Krivičnom zakonikom se posebna pažnja obraća na propisivanje krivičnih djela protiv seksualnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta, i to su krivična djela obljuba sa djetetom mlađim od 15 godina, polna zlopotreba djeteta starijeg od 15 godina, navođenje djeteta na prisustvovanje polnim radnjama, iskorištavanje djece za pornografiju, iskorištavanje djece za pornografske predstave, upoznavanje djece s pornografijom, iskorištavanje kompjuterske mreže ili komunikacije drugim tehničkim sredstvima za izvršenje krivičnih djela protiv seksualnog zlostavljanja ili iskorištavanja djeteta. U odnosu na važeći Krivični zakon, novo krivično djelo je zadovoljenje polnih strasti pred djetetom ("Ko pred djetetom vrši radnje namijenjene zadovoljavanju vlastite ili tuđe polne strasti, ili ko navede dijete da pred njim ili pred drugim licem vrši takve radnje, kazniće se kaznom zatvora do tri godine."), kao i krivično djelo navođenje djeteta na prostituciju. Ovim zakonikom uspostavlja se takođe i vođenje evidencije lica koja su pravosnažno osuđena za krivična djela u činjena na štetupolnog integriteta djeteta, a sadržaj i obim podataka, njihov očuvanje i uslovi za davanje podataka propisaće se posebnim propisom.

U Republici Srpskoj Krivičnim zakonom² propisana su krivična djela i to „Onemogućavanje povratka izbjeglih i raseljenih lica“ (član 167), kojim se propisuje da će se kazniti subjekat koji upotrebom sile, ozbiljnom prijetnjom ili na drugi protivpravan način uskrati ili ograniči raseljenom, izbjeglom ili drugom li cu pravo da se vrati u mjesto prethodnog boravka ili drugo mjesto na području Republike Srpske ili pravo da koristi svoju imovinu. Krivičnim djelom „Zlostavljanje, mučenje i drugo neljudsko i ponižavajuće postupanje“ (član 168), propisuje se da će se kazniti kaznom zatvora do dvije godine, subjekat koji zlostavlja drugog ili premanjem u postupa na način kojim se vrijeđa ljudsko dostojanstvo.

Vlada Republike Srpske je decembra 2015. godine usvojila Gender Akcioni plan

Policijske agencije (MUP RS, FMUP I KANTONALNI MUPOVI) u toku redovnog školovanja na policijskim akademijama i kroz druge vidove školovanja i usavršavanje policijskog osoblja provode kontinuiranu edukaciju policijskog kadra o ovoj problematici, također iste ostvaruju saradnju sa mnogim nevladinim udruženjima i organizacijama, kao što su Sarajevski otvoreni centar (SOC), Fondacija „CURE“ i dr., a koja se ogleda u održavanju zajedničkih sastanaka, postavljanju Plakata u sve Policijske uprave i stanice MUP-a sa ciljem podizanja povjerenja LGBT osoba u policijske službenike, kao i njihovom podsticanju bez straha prijavljuju sve oblike nasilja i diskriminacije itd.

² „Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 49/03, 108/04, 37/06, 70/06, 68/07, 73/10, 1/12 i 67/13

Agencija za ravnopravnost spolova BiH zaprimila je zahtjev za ispitivanje povrede Zakona o ravnopravnosti spolova u BiH, koji je podnio direktor Sarajevskog otvorenog centra. Postupajući u skladu sa odredbama Jedinostvenih pravila za primanje i obrađivanje zahtjeva za ispitivanje povreda Zakona o ravnopravnosti spolova u BiH, od nadležnih institucija tražena su pojašnjenja i davane preporuke za otklanjanje diskriminacije na osnovu spolne orijentacije

U periodu od 14.11.2012. do 26.06.2016. godine u Upravi policije svih kantona Federacije BiH, kao i u Policije BD BiH nisu evidentirani slučajevi napada na osobe po osnovu njihove seksualne orijentacije, kako od građana, tako i policijskih službenika.

Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srpske od 2013. godine vodi evidencije o događajima (krivična djela i prekršaji), koji su počinjeni iz mržnje, odnosno da je kod istih direktno ili indirektno izražen motiv vjerske, nacionalne, etničke ili neke druge mržnje, razdora ili netrepljivosti. U pogledu pravne kvalifikacije događaja, izdvajaju se krivična djela „Izazivanje nacionalne, rasne i vjerske mržnje, razdora ili netrepljivosti“, „Oštećenje tuđe stvari“ i „Ugrožavanje sigurnosti“ i druga), i prekršaji učinjeni najčešće vrijeđanjem, ispisivanje grafita i drugo. S tim u vezi, Ministarstvo raspolaže sa statističkim podacima o broju krivičnih djela ili prekršaja počinocima, metama napada (vjerski objekat ili fizičko lice), mjesto, vrijeme i način izvršenja, eventualne posljedice.

U toku 2016. godine realizovane su mjere sa ciljem uspostavljanja dijaloga koji će okupiti donosioce odluka i civilno društvo, donatore i druga relevantna lica u borbi za smanjenje nivoa nejednakosti i neprihvatanja kojima su izložene LGBTI osobe.

U godišnje operativne planove za ravnopravnost spolova na državnom i entitetskim nivoima uključene su i mjere za unapređenje položaja LGBTI lica i borbu protiv homofobije (gender AP decembar 2015)

Sloboda mišljenja i sloboda izražavanja

Ustavom Bosne i Hercegovine osigurava se sloboda mišljenja i sloboda izražavanja. Sloboda izražavanja kao jedno od ljudskih prava obuhvata slobodu traženja, dobijanja i širenja informacija i misli svake vrste, bez obzira da li se radi o usmenom, pismenom, štampom ili u umjetničkoj formi ili bilo kojem drugom sredstvu, po svom izboru, s tim da ovo pravo sa sobom nosi posebne dužnosti i odgovornosti i može biti podvrgnuto određenim ograničenjima koja moraju biti utvrđena zakonom ili moraju biti neophodna (zbog poštivanja prava i ugleda drugih lica, odnosno za zaštitu državne sigurnosti ili javnog reda ili javnog zdravlja ili morala.).

Ovo pravo u BiH uređeno je po osnovu međunarodnih dokumenata Ujedinjenih naroda i Vijeća Evrope, a koje je prihvatila BiH³ i bh zakonima na svim nivoima vlasti: Zakon o zaštiti od klevete, Zakon o slobodi pristupa informacijama i Zakon o javnom RTV servisu BiH. Ocjenjujući kvalitet i obuhvat važećih zakona u većini izvještaja i preporuka navodi se da je

³Opća deklaracija o ljudskim pravima (čl. 19.), Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima (čl. 19.), Deklaracija o slobodi izražavanja i informisanja Vijeća Evrope, Konvencija o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda Vijeća Evrope (čl. 10.). Na regionalnom nivou pravo na slobodu govora osigurano je i Okvirnom konvencijom za zaštitu manjina i Europskom poveljom o regionalnim jezicima ili jezicima manjina, Preporuke Vijeća Evrope; Arhušku konvenciju i sl.

zakonodavni okvir u BiH fragmentiran zbog čega postoji potreba za daljim unapređenjem zakona. Istovremeno su iznesene ocjene o potrebi unapređenja institucionalnog i političkog okruženja kako bi se stvarili bolji uvjeti za punu slobodu izražavanja, te kreirao sistem monitoringa u ostvarivanja ovog prava. Posebno je naglašena potreba osiguravanja trajne finansijske stabilnosti sistema javnog RTV servisa i usaglašavanje i usvajanje novih trajnih zakonskih rješenja koja će regulisati ovo pitanje.

U proteklim godinama u Bosni i Hercegovini preduzete su značajne aktivnosti s ciljem da se osigura bolje ostvarivanje prava na slobodu izražavanja.

Zakon o komunikacijama BiH (u daljem tekstu: Zakon) uspostavlja osnovne regulatorne principe koji se primjenjuju u oblasti emitovanja a koji, između ostalog, uključuju zaštite slobode izražavanja i raznolikost mišljenja u skladu sa opšteprihvaćenim standardima pristojnosti, nediskriminacije, pravednosti, tačnosti i nepristrasnosti i za čiju je sprovedbu nadležna Regulatorna agencija za komunikacije RAK BIH (u daljem tekstu: Agencija).

Agencija je funkcionalno nezavisna i neprofitna institucija sa statusom pravnog lica prema zakonima Bosne i Hercegovine, koja primjenom pravila iz oblasti emitovanja, usklađenim sa relevantnim evropskim pravnim instrumentima, uspostavlja programske standarde u cilju ostvarivanja prava na slobodu izražavanja, te osigurava primjenu odredbi koji se tiču zabrane diskriminacije i govora mržnje u elektronskim medijima.

U periodu izvještavanja Agencija je primila i u okviru svoje nadležnosti procesuirala veći broj prigovora koji su se odnosili na potencijalni „govor mržnje“ u programima pružalaca audiovizuelnih medijskih usluga. U dva slučaja Agencija je utvrdila kršenje navedene odredbe, na osnovu čega su zbog utvrđenog kršenja člana Kodeksa nosiocima dozvola za televizijsko emitovanje izrečene finansijske kazne u iznosu 2000KM i 4000KM, dok je jednoj televizijskoj stanici izrečeno pismeno upozorenje radi kršenja odredbi Kodeksa koje se tiču diskriminacije.

U preostalim procesuiranim slučajevima nije bilo osnova za vođenje postupka o mogućim kršenjem odredbi koje se tiču govora mržnje, te su isti u redovnoj proceduri okončani.

Pored RAK-a u Bosni i Hercegovini uspostavljeno je Vijeće za štampu u Bosni i Hercegovini, samoregulatorno tijelo za štampare i on-line medije koje omogućava građanima da podnesuprigovore na neprofesionalno pisanje štampe i on-line medija, slijedeći profesionalne standarde obuhvaćene u Kodeksu za štampu i online medije BiH. Vijeće za štampu u BiH djeluje na teritoriji cijele države, na području oba entiteta - Federacije BiH i Republike Srpske. Mandat Vijeća za štampu u Bosni i Hercegovini proširen je na on-line medije početkom 2011. godine.

U prilogu Izvještaja dostavljamo podatke Vijeća za štampu Bosne i Hercegovine vezane za pojavu govora mržnje

U skladu sa Rezolucijom Vijeća za ljudska prava UN 15/11 i 24/15 od strane Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH usvojene su Smjernice za provođenje Svjetskog programa za obrazovanje o ljudskim pravima u Bosni i Hercegovini na osnovu kojih je urađen Akcioni

plan za obrazovanje iz oblasti ljudskih prava za novinare i medijske profesionalce u Bosni i Hercegovini koji je Vijeće ministara BiH usvojilo u februaru 2017.godine.

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine zadužilo je Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine da u saradnji sa Ministarstvom sigurnosti i Ministarstvom pravde Bosne i Hercegovine dostavi novi Izvještaj o slobodi govora i stanju medijskih sloboda u BiH, koji je nakon konsultativnih sastanaka sačinjen i nalazi se u fazi prikupljanja mišljenja.

U dokumentu Akcioni plan Vijeća Evrope za BiH od 2015-2017 predviđene su mjere kojim se žele unaprijediti etički standardi, nepristrasno i objektivno izvještavanje, sloboda i pristup informacijama i zaštita prava na privatnost.

Iako se poseban akcenat daje slobodi izražavanja i informiranja u medijima, udruženja građana, a posebno novinara bilježe da je sloboda izražavanja na javnoj sceni često zloupotrijebljena i da je generalno govoreći u porastu govor mržnje.

U Republici Srpskoj Zakonom o zaštiti klevete propisuje se da se nadoknada štete vrši proporcionalno učinjenoj šteti odnosno nadoknada štete nanesene ugledu oštećenog. Zakon o zaštiti klevete Republike Srpske propisuje koje okolnosti sud uzima u obzir prilikom određivanja visine štete kao i koje mjere sud može odrediti o zabrani prenošenja i izražavanja. Prema statističkim podacima u Osnovnom sudu u Banjoj Luci za period od 01.januara 2014.godine od 11.aprila 2016.godine u radu je 50 predmeta po tužbi klevete u različitim fazama postupka.

Ustavom Republike Srpske je propisano da sva lica imaju pravo na odbranu, a u skladu sa tim i novinari. Posebnim zakonima je propisano da lica imaju pravo na advokata u svim postupcima, branioca u krivičnom postupku kada je obaveza ni kada će im biti dodjeljen po službenoj dužnosti, te ukoliko ostvaruju uslove imaju i pravo na besplatnu pravnu pomoć.

U Republici Srpskoj Ustavom Republike Srpske (član 25) zagantovana je sloboda misli i opredjeljenja, savjesti i uvjerenja, vjeroispovjesti, kao i javnog izražavanja mišljenja.

Prema zaključku Vijeća ministara BiH, sačinjena je Informacija o pojavama pritisaka i zastrašivanja medija u BiH, sa prijedlogom mjera, koje će unaprijediti obavljanje profesije novinara u BiH. Predložene mjere su: organizovati zajedničku edukaciju novinara, advokata, sudija i državnih službenika vezano za sprovođenje Svjetskog programa za obrazovanje iz ljudskih prava, pokreniti inicijativu za izmjene Krivičnog zakona BiH koje se odnose na zaštitu novinara od fizičkih napada u vrijeme vršenja njihove dužnosti, revidirati bazu podataka CMS koja se vodi pri VSTV BiH u skladu sa izmjenama Krivičnog zakona BiH i razmotriti mogućnost uspostave Odjela za medije u Instituciji ombudsmena za ljudska prava BiH.

S obzirom na složenu strukturu BiH, dostupne komparativne informacije za alokaciju potrošnje sredstava na reklame i najave u programima i objavama medija jer svaki od nivoa vlasti u BiH, tj. entiteti, BDBiH i kantoni u Federaciji imaju svoje budžete.

Na nivou Bosne i Hercegovine pokrenuta je inicijativa za izmjene i dopune Krivičnog zakona (član 145 a) u cilju proširenja zaštićenog objekta krivičnog djela raspirivanja rasne, nacionalne, vjerske i drugih oblika mržnje i netrpeljivosti.

Bosna i Hercegovina već duži period intenzivno radi na izgradnji multietničke i demokratske države, uz poštivanje ljudskih prava na slobodu savjesti i vjere.

Bosna i Hercegovini, pored međunarodnih konvencija usvojila je Zakon o slobodi vjere i pravnom položaju crkava i vjerskih zajednica u Bosni i Hercegovini⁴, te je zaključila i bilateralne ugovore sa Svetom stolicom (2007) i Srpskom pravoslavnom crkvom Bosne i Hercegovine (2008. godina), a u toku je potpisivanje Osnovnog ugovora između Bosne i Hercegovine i Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini. Uspostavljene su mješovite komisije koje imaju zadatak da prate implementaciju potpisanih ugovora između Bosne i Hercegovine i Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Zakonom o slobodi vjere i pravnome položaju crkava i vjerskih zajednica u Bosni i Hercegovini obezbjeđen je pravni okvir na nivou Bosne i Hercegovine u kojem su sve crkve i vjerske zajednice u Bosni i Hercegovini izjednačene u pravima i obavezama bez diskriminacije i kojim se osuđuju svi oblici netolerancije i diskriminacije utemeljene na religijskim vjerovanjima i ubjeđenjima. Zakon je usklađen s međunarodnim deklaracijama i konvencijama koje je potpisala Bosna i Hercegovina.

1997. godine, uspostavljeno je Međureligijsko vijeće u Bosni i Hercegovini čiji je cilj promovisanje otvorenog i konstruktivnog dijaloga, odnosno međureligijskog i međukulturalnog dijaloga.

Aktivnosti Međureligijskog vijeća BiH u velikoj mjeri doprinose uspostavi dijaloga i povezivanju različitosti, te posebno naglašene vjerske dimenzije međukulturalnog dijaloga i razumijevanja u Bosni i Hercegovini. Vijeće ministara BiH i Međureligijsko vijeće BiH potpisali su Sporazum o međusobnoj saradnji 2008. godine, čiji je cilj pomoć u izgradnji međureligijskog dijaloga, vjerske tolerancije i suživota u BiH. Sporazumom je utvrđena i obaveza države da finansijski pomaže rad Međureligijskog vijeća BiH, što se u praksi iz godine u godinu ostvaruje.

I pored značajnih, navedenih i drugih aktivnosti koje država preduzima na ostvarivanju i zaštiti vjerskih sloboda, prisutne su, u smanjenom obimu, zloupotrebe i diskriminacija na osnovu vjerske pripadnosti. U Bosni i Hercegovini se od 2010. godine realizuje projekt "Monitoring napada na vjerske objekte i druga mjesta od značaja za crkve i vjerske zajednice u BiH", Međureligijskog vijeća u Bosni i Hercegovini (u daljem tekstu: MRV) koji je

⁴Evropska konvencija o ljudskim pravima i osnovnim slobodama;

-Ustavu Bosne i Hercegovine;

-Zakonu o slobodi vjere i pravnom položaju crkava i vjerskih zajednica u Bosni i Hercegovini (2004. godine);

-Uputstvu o provođenju Zakona o slobodi vjere i pravnom položaju crkava i vjerskih zajednica u Bosni i Hercegovini (2006. godine);

-Zakonu o zabrani diskriminacije (2009. godine) i

-ugovori zaključeni između države Bosne i Hercegovine i crkava i vjerskih zajednica:

-Odluku o ratifikaciji Osnovnog ugovora između Svete Stolice i Bosne i Hercegovine i Dodatnog protokola na Osnovni ugovor (2007. godina);

-Osnovni ugovor između Srpske pravoslavne crkve i Bosne i Hercegovine (2008. godina);

-Osnovni ugovora između Bosne i Hercegovine i Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini usvojen na Vijeću ministara Bosne i Hercegovine i 20.10.2015.godine poslat na Predsjedništvo Bosne i Hercegovine.

prerastao u redovnu aktivnost. Na osnovu ovog projekta realizira se aktivnost monitoringa s ciljem poboljšanja zaštite vjerskih objekata i drugih objekata od značaja za crkve i vjerske zajednice (svetih mjesta) svih konfesija u Bosni i Hercegovini. MRV je uspostavilo redovnu evidenciju o napadima na vjerske objekte, i sačinjava izvještaj/ analizu prikupljenih podataka u smislu: načina napada, motiva napada, identifikacije počinitelaca kao i područja u kojima se vrše napadi i sl.

Prema izvještajima MRV⁵, u odnosu na period 2010-2015. godine značajno je smanjen broj napada ali napadi na vjerske objekte su i dalje prisutni, iz kojih razloga treba nastaviti aktivnosti na suzbijanju ovih slučajeva.

Napominjemo da motivi navedenih napada u većini slučajeva nisu zasnovani na nacionalnoj i vjerskoj netrpeljivosti već na koristoljublju, kao i činjenici da je saradnja policijskih snaga i lokane zajednice na zavidnom nivou.

Tretman tražilaca azila, izbjeglica i osoba kojima je odobrena supsidijarna zaštita

13. Komitet, u svjetlu svoje Opšte preporuke br. 30 (2004) o diskriminaciji osoba koje nisu državljani dotične zemlje, preporučuje da Država potpisnica nađe alternativu pritvoru tražilaca azila i osigura da se pritvor, ako se primjenjuje, uvijek koristi kao krajnja mjera i da bude ograničen zakonom na najkraće razumno potrebno vrijeme. Komitet nadalje preporučuje da se prekine praksa izdavanja rješenja o protjerivanja tražilaca azila prije nego što se razmotre njihovi zahtjevi za azil, te da:

- (a) dozvoli neometan pristup međunarodnih organizacija, uključujući i UNHCR-ov, kao i njegovih domaćih partnera koji pružaju pravnu pomoć, objektima zadržavanja;
- (b) izvrši punu i nepristrasnu procjenu rizika vraćanja u zemlju porijekla osoba koje su trenutno zatvorene zbog navodne prijetnje nacionalnoj bezbjednosti, te da im pruži sve potrebne informacije da mogu osporiti rješenja o protjerivanju ili pritvoru;
- (c) preduzme sve potrebne mjere kako bi se osiguralo da tražioci azila imaju pristup, kako u zakonu tako i u praksi, obrazovanju, zapošljavanju, socijalnoj zaštiti, dovoljnoj količini hrane i zdravstvenoj zaštiti;
- (d) poveća finansijsku pomoć izbjeglicama i osobama kojima je odobrena supsidijarna zaštita na odgovarajući nivo, te da osigura mogućnosti za integraciju, kao što su časovi jezika, stručno osposobljavanje ili programi zapošljavanja; i
- (e) završi i usvoji bez odlaganja novi zakon o azilu.

⁵U periodu 1. 11. 2010. do 31. 10. 2015. evidentirano je 186 napada na vjerske objekte, vjerske službenike i vjernike koji su u neposrednoj vezi sa vjerskim objektima, od čega je 88 napada bilo na objekte Islamske zajednice, 57 napada na objekte Srpske pravoslavne crkve, 36 na objekte Katoličke crkve, 4 na objekte Jevrejske zajednice, te 1 napad na objekat Hrišćanske adventističke crkve. Od početka implementacije projekta (1. 11. 2010.) pa do kraja ovog izvještajnog perioda (31.10. 2015.) od ukupno 186 prijavljenih napada, nadležni organi u BiH su uspjeli identifikovati počiniocima za 67 prijavljenih napada, što u procentima iznosi 36% od ukupnog broja napada. Od toga su do danas, donesene 31 presude.

ODGOVOR:

Kada je u pitanju položaj osoba pod međunarodnom zaštitom sam postupak sa tražiteljima međunarodne zaštite se obavlja u skladu sa Zakonom o azilu koji je usvojen u februaru 2016. godine. Namjera za međunarodnom zaštitom se može iskazati na granici ili unutar zemlje bez obzira da li je osoba smještena u imigracionom centru i ima mjeru protjerivanja ili se nalazi u pritvoru ili na izdržavanju kazne zatvora. Stranac koji traži međunarodnu zaštitu ne može biti protjeran iz BiH sve dok se ne okonča procedura uSuda BiH kao drugostepenog organa, kojidonosi pravosnažnu presudu. Pri donošenju odluke po zahtjevu za međunarodnom zaštitom Ministarstvo sigurnosti, kao prvostepensko tijelo, razmatra sve relevantne informacije iz zemlje porijekla tražitelja međunarodne zaštite, sve činjenice koje u toku intervjuada podnositelj zahtjeva kao i ponuđeni dokazi.

Dok se osoba nalazi u statusu tražitelja međunarodne zaštite Ministrastvo sigurnosti za istu osigurava: smještaj, ishranu, pristup zdravstvenoj zaštiti, besplatnu pravnu pomoć, psihosocijalnu potporu, pristup osnovnom obrazovanju, te pristup tržištu rada ukoliko u zakonom predviđenom roku nije rješilo zahtjev.

Prava koja se ostvaruju poslije dobijanja jednog od statusa (izbjeglički status ili status subsidijarne zaštite) su u nadležnosti Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH.

Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH u proteklom periodu je donijelo podzakonske akte (pravilnike) o načinu ostvarivanja prava osoba pod međunarodnom zaštitom (smještaj, zdravstvena zaštita, socijalna zaštita, obrazovanje, rad, upis u matične knjige i integracijske olakšice) koji se sprovode u skladu sa Zakonom o kretanju i boravku stranaca i azilu. Izbjeglice i osobe pod supsidijarnom zaštitom u BiH ostvaruju pripadajuća prava po osnovu međunarodne zaštite u BiH u skladu sa navedenim propisima. U 2016. godine na snagu je stupio novi Zakon o azilu kojim se reguliraju prava osoba pod međunarodnom zaštitom.

Zakonom o socijalnoj zaštiti („Službeni Glasnik Republike Srpske“, br. 37/12 i 90/16), članom 16., stavom 2. i 3., propisano je da pravo po ovom Zakonu imaju i strani državljani i članovi njihovih porodica, lica pod međunarodnom pravnom zaštitom koja imaju dozvolu za boravak u Republici, mogu ostvariti prava u skladu sa navedenim Zakonom, i lica koja se nađu na teritoriji Republike mogu ostvariti prava iz socijalne zaštite pod uslovima propisanim Zakonom o socijalnoj zaštiti, ako to zahtjevaju posebno teške životne okolnosti u kojima se to lice našlo.

D. Ostale preporuke

Rad po Durbanskoj deklaraciji i programu aktivnosti

14. U svjetlu Opšte preporuke br. 33 (2009) o radu po Durbanskoj analitičkoj konferenciji, Komitet preporučuje da Država potpisnica, kada primjenjuje Konvenciju u domaćem pravnom poretku, primijeni Durbansku deklaraciju i program aktivnosti, koje je u septembru 2001. godine usvojila Svjetska konferencija za borbu protiv rasizma, rasne diskriminacije,

ksenofobije i srodnih oblika netolerancije, uzimajući u obzir završni dokument Durbanske analitičke konferencije, održane u Ženevi u aprilu 2009. godine. Komitet traži da Država potpisnica u svoj sljedeći periodični izvještaj uključi konkretne informacije o akcionim planovima i drugim mjerama koje preduzima u cilju primjene Durbanske deklaracije i programa aktivnosti na nacionalnom nivou.

Međunarodna dekada osoba afričkog porijekla

15. U svjetlu rezolucije Generalne skupštine 68/237 kojom je proglašena Međunarodna dekada osobe afričkog porijekla 2015-2024 i rezolucije 69/16 o programu aktivnosti za realizaciju Dekade, Komitet preporučuje da Država potpisnica pripremi i realizuje odgovarajući program mjera i politika. Komitet takođe traži da Država potpisnica uključi u svoj sljedeći izvještaj precizne informacije o konkretnim mjerama usvojenim u tom okviru, uzimajući u obzir Opštu preporuku N° 34 (2011) o rasnoj diskriminaciji ljudi afričkog porijekla.

Konsultacije sa civilnim društvom

16. Komitet preporučuje da Država potpisnica proširiti dijalog sa civilnim društvom koje radi na području zaštite ljudskih prava, posebno na borbi protiv rasne diskriminacije, uključujući pripremu svog sljedećeg izvještaju, ali i izvan tog konteksta. Komitet također preporučuje da Država potpisnica donese mjere za podsticanje razvoja i jačanje kapaciteta civilnog društva koje istinski odražava različite grupe prisutne na njenoj teritoriji.

Neosporna je činjenica da za razvoj civilnog društva, vladavinu prava i razvoj demokratije u BiH veliki značaj imaju nevladine organizacije. Naravno, njih, prije svega, karakteriše sloboda organizovanja, neopterećenost vlašću i institucionalizacijom, prepoznatljivost po masovnosti i dobrovoljnosti članstva, kao i po njihovoj organizovanoj angažovanosti na onim pitanjima koja su njihov interes ali i interes društva u cjelini. U tom pravcu civilno društvo je danas postalo vizija i želja svih demokratski opredjeljenih sistema, kao koncept uspostavljanja i ostvarivanja slobode pojedinca, njegovog što potpunijeg učestvovanja u vršenju javnih poslova na principima jednakosti i ravnopravnosti i kao vladavina prava na čijem stvaranju i primjeni građanin i njegove autonomne asocijacije sve više učestvuju. Na tim osnovama nevladine organizacije i u BiH sve više postaju institucionalni oblici društva. One sve više preuzimaju vršenje javnih poslova i pružanje usluga, na demokratski način ostvarujući zaštitu javnih interesa bliskih građaninu, jer i on sam neposredno participira u donošenju značajnih odluka, po svojoj volji i po mjeri svojih potreba. Samim tim potvrđuje se definicija civilnog društva kao demokratija na djelu, jer i vlast u BiH sve više ima interes za uključivanje nevladinog sektora u pravcu razvoja ukupnih demokratskih odnosa i uspostavljanje jake pravne i demokratske države. S tim u vezi ističemo da je u BiH uspostavljen Link za konsultacije vezano za održavanje javnih rasprava prilikom donošenja zakona, akcionih planova i drugih strateških dokumenata u cilju omogućavanja učešća što većem broju građana. Pravni položaj nevladinih organizacija u BiH treba posmatrati u svjetlu odredbe Ustava BiH, prema kojoj i BiH i oba njena entiteta imaju ustavnu obavezu da obezbijede „najviši nivo međunarodno priznatih ljudskih prava i osnovnih sloboda“.

Prisutna je i dobra saradnja sa Helsinškim komitetom za ljudska prava BiH i Helšinskim odborom za ljudska prava RS, Transparency internacional (TI) BiH, po pitanjima stanja ljudskih prava gdje se ukazuje na kršenja ljudskih prava na terenu, uvažavaju prijedlozi za izradu novih i izmjene i dopune postojećih zakonskih rješenja, te uvažavaju i koriste njihovi izvještaji za brže i efikasnije otklanjanje problema. Dobra i pozitivna saradnja odvija se i sa UNICEF-om, UNHCR-om, Save the children Norway, UNDP, OSCE-om i dr., koja se ogleda u stručnoj i finansijskoj pomoći, naročito kada su u pitanju projekti vezani za dječija prava i pitanja ostvarivanja prava nacionalnih manjina, naročito romske populacije.

Pravni položaj udruženja građana i fondacija u Republici Srpskoj uređen je Zakonom o udruženjima i fondacijama Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, br.52/01 i 42/05). Takođe, Smjernicama za postupanje republičkih organa uprave o učešću javnosti i konsultacijama u izradi zakona („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 123/08 i 73/12) obezbjeđeno je učešće javnosti pa tako i organizacija civilnog društva u postupku donošenja zakona.

Izmjene i dopune člana 8. stav 6. Konvencije

17. Komitet ponavlja svoju preporuku sadržanu u prethodnim zaključnim zapažanjima da Država potpisnica ratifikuje izmjene i dopune člana 8. stav 6. Konvencije koje su usvojene 15. januara 1992. godine na četrnaestoj sjednici Država potpisnica Konvencije i usvojene u Generalnoj skupštini u njenoj rezoluciji 47/111 od 16. decembra 1992. godine.

Opće poznata činjenica je da se članovi Komiteta za eliminaciju rasne diskriminacije (njih 18) biraju sa Liste kandidata, poznatih po visokim moralnim kvalitetima, profesionalnosti i nepristrasnosti, koju dostave države potpisnice Konvencije, na mandatni period od četiri godine. Učešće istih u radu Komiteta snosi država potpisnica čiji član je izabran. BiH još uvijek nije okončala postupak izbora predstavnika bh društva u svim međunarodnim tijelima za zaštitu ljudskih prava kako OUN-a (uključujući i Komitet za eliminaciju svih oblika rasne diskriminacije) tako i Vijeća Evrope. Intenzivno se čine naponi kako bi se čim prije okončalo postupak sačinjavanja Liste eksperata iz BiH i na taj način omogućilo učešće BiH kako u radu navedenih komiteta tako i po pitanju doprinosa u usaglašavanju domaćih propisa sa međunarodnim ugovorima, jačanju svijesti stanovništva o značaju istih i razvoju demokratskog društva.

Izjava iz člana 14. Konvencije

18. Komitet podstiče Državu potpisnicu da razmotri mogućnost davanja dodatne izjave predviđene u članu 14. Konvencije i da prizna nadležnost Komiteta za primanje i razmatranje pojedinačnih pritužbi.

Kao što je i ranije spomenuto BiH je složena država (sastavljena od dva entiteta i jednog distrikta) koja je, shodno odredbama Zakona o postupku zaključivanja međunarodnih sporazuma, dužna prilikom potpisivanja, ratifikacije, stavljanja ili povlačenja rezervi kao i davanja jednostranih izjava o prihvatljivosti dužna obaviti konsultacije i pribaviti saglasnost

nadležnih tijela sa svih nivoa vlasti u BiH cjelihodnosti i opravdanosti preduzimanja neke od naprijed pobrojanih aktivnosti. Imajući u vidu da se jedna od preporuka nadležnog UN komiteta za eliminaciju rasne i svih vidova diskriminacije i odnosila na priznavanje nadležnosti Komiteta za razmatranje pojedinačnih tužbi u predmetima diskriminacije odnosno davanjem izjave države u vezi sa članom 14. konvencije (koju država nije obavezna dati) napominjemo da je ista uzeta u razmatranje i da će odgovor na pomenutu preporuku (nakon provedenih naprijed opisanih konsultacija) biti sastavni dio ili 13. I 14. periodičnog izvještaja koji će u koordinaciji sa Ministarstvom za ljudska prava i izbjeglice BiH sačiniti Radna grupa sastavljena od predstavnika vlasti sa svih nivoa vlastiu BiH uz aktivno sudjelovanje i predstavnika nevladinog sektora (uključujući udruženja nacionalnih manjina) ili naredne „follow-up“ informacije. Konsultacije u vezi sa navedenim još nisu okončane.

Upoznavanje javnosti

19. Komitet preporučuje da izvještaji Države potpisnice bude lako dostupni i pristupačni javnosti u trenutku podnošenja, te da se primjedbe Komiteta u odnosu na izvještaje na sličan način objave na službenim i drugim jezicima u upotrebi, kako je prikladno.

Sistem međunarodnog izvještavanja postao je sastavni dio svakodnevne aktivnosti zemalja članica UN-a, Vijeća Evrope i drugim međunarodnih organizacija i institucija među kojima je i BiH. Sve države članice, obavezne su da činom potpisivanja i ratifikovanja pojedinih dokumenata redovno obavještavaju nadležne komitete i druga radna tijela o stanju i poštivanju ljudskih prava u pojedinim oblastima. Cjelokupan postupak UN, njenih komiteta i drugih organa u Evropi zasniva se na praksi i pretpostavci da se izvještavanjem želi pomagati vladama sa ciljemostvarivanja napretka u poštivanju ljudskih prava, a ne samo kontrole njihovog rada. Dakle, BiH kao članicanajviših međunarodnih tijela, izvještavanje nije shvatila kao nešto što joj se nameće bez njene volje, nego da se ono zasniva na pretpostavkama da je svaka država stvarni i potencijalni kršilac ljudskih prava. Izvještaji BiH (kako inicijalni tako i periodični) su dostupni javnosti u trenutku njihovog podnošenja jer se isti nalaze na web stranici Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH. Navedeni izvještaji se sačinjavaju na tri jezika u službenoj upotrebi u BiH i to: bosanskom, srpskom i hrvatskom i na dva službena pisma: latinici i ćirilici kao i na engleskom jeziku, kao jednom od radnih jezika OUN-a. Prilikom pripreme izvještaja formira se Interresorna radna grupa sastavljena od predstavnika nadležnih tijela u BiH vezano za preporuke nadležnog UN komiteta, udruženja manjina, nevladinih organizacija kojima se po okončanju prezentacije izvještaja isti dostavlja uz zaključna razmatranja i preporuke UN komiteta (prevedene na jezike u službenoj upotrebi u BiH) kako bi se moglo blagovremeno pristupiti implementaciji istih na svim razinama u bh društvu u cilju harmonizacije zakonodavstva, politika i praksi sa međunarodnim ugovrima multilateralnog karaktera. Prilikom pripreme i po okončanju postupka sačinjavanja izvještaja po međunarodnim konvencijama BiH obavlja konsultacije sa brojnim akterima društva počev od nevladinih organizacija, međunarodnih eksperata do uvaženih članova akademske zajednice.

Dakle, što se tiče mjera koje je Bosna i Hercegovina preduzela i kontinuirano preduzima u primjeni osnovnih stavova iz međunarodnih ugovora multilateralnog karaktera, izraženih

kroz zaključna razmatranja i preporuke UN komiteta i komiteta Vijeća Evrope, prioritet treba biti dat usklađivanju zakonodavstva u Bosni i Hercegovini sa standardima sadržanim u naprijed pomenutim preporukama na putu evropskih integracionih procesa. Proces izvještavanja države članice obuhvata prezentaciju informacija o ispunjenju međunarodnih standarda iz oblasti ljudskih prava u raznim sektorima zaštite ljudskih prava, a prvenstveno kroz predstavljanje sadržaja važećih zakona i metoda njihove primjene. Navedeni proces završava se izdavanjem preporuka i/ili zaključaka kojim se pozivaju zemlje članice, kad takav razlog postoji, da usklade zakone i praksu sa međunarodnim standardima.

S tim u vezi Bosna i Hercegovina, u saradnji sa nadležnim tijelima sa svih nivoa organizacije vlasti u istoj, kontinuirano preduzima mjere u cilju primjene osnovnih stavova iz međunarodnih ugovora multilateralnog karaktera, izraženih kroz zaključna razmatranja i preporuke UN komiteta i komiteta Vijeća Evrope sa međunarodnim standardima, sadržanim u naprijed pomenutim međunarodnim instrumentima. Također evropski komiteti: CAT (Evropski komitet za borbu protiv torture i drugih nehumanih postupaka kažnjavanja) i ECRI komisija VE (Evropska komisija za borbu protiv rasne diskriminacije i svih vidova netolerancije) na osnovu posjeta i monitoringa stanja izrađuju izvještaje o stanju u oblasti koju prate u kojima su sadržane preporuke vlastima Bosne i Hercegovine.

Potrebno je da Bosna i Hercegovina putem utvrđene metodologije implementira preporuke međunarodnih tijela za ljudska prava istovremeno jačajući strukture za zaštitu i promociju ljudskih prava uz obezbjeđenje nužnih finansijskih i ljudskih resursa kojima će se osigurati tzv. mreža za funkcioniranje punog mehanizama prikupljanja podataka i implementacije preporuka međunarodnih tijela za ljudska prava. Ova obaveza se kontinuirano realizira što se očituje kroz blagovremeno nadležnim komitetima UN-a i Vijeća Evrope dostavljene izvještaje o implementaciji međunarodnih ugovora koje je Bosna i Hercegovina potpisala, ratifikovala ili preuzela sukcesijom. U cilju poboljšanja sistema koordinacije vlasti u Bosni i Hercegovini na implementaciji preporuka međunarodnih tijela za ljudska prava kao i povećana stepena zaštite ljudskih prava građana Bosne i Hercegovine od povrede i kršenja istih u planu Ministarstva je da donese Smjernice za implementaciju navedenih preporuka.

Rad na zaključnim zapažanjima

20. U skladu s članom 9. stav 1. Konvencije i pravilom 65 svojih izmijenjenih pravila postupka, Komitet traži da Država potpisnica dostavi informacije, u roku od jedne godine od donošenja ovih zaključnih zapažanja, o svom radu na preporukama sadržanim u tačkama 7, 9 i 12 ovog dokumenta.

Preporuke od posebnog značaja

21. Komitet također želi da skrene pažnju Države potpisnice na posebnu važnost preporuka sadržanih u tačkama 5, 8 i 11 ovog dokumenta i traži da Država potpisnica dostavi detaljne informacije u svom slijedećem izvještaju o konkretnim mjerama za realizaciju tih preporuka.

ECRI Komisija Vijeća Evrope posjetila je Bosnu i Hercegovinu marta mjeseca 2016. godine nakon čega je sačinila Izvještaj koji je usvojio Komitet ministara Vijeća Evrope i sa kojim su

se upoznali Zajednička Komisija za ljudska prava Parlamentarne skupštine BiH, Vijeće ministara BiH, Vlada Federacije Bosne i Hercegovine i Vlada Republike Srpske.

U Izvještaju ECRI komisije Vijeća Evrope koji se odnosi na situaciju do 30. juna 2016.godine i koji je sačinjen nakon obavljene monitoring posjete ECRI komisijske Bosni i Hercegovini u martu mjesecu 2016.godine, između ostalog ,konstatovano je slijedeće:

Ostvaren je napredak u vezi sa pristupom Roma ličnim dokumentima, te provođenju Revidiranog akcionog plana o obrazovnim potrebama Roma iz 2010. godine. Učenici sada često dobijaju udžbenike, školski pribor, te finansijsku pomoć za prevoz i užinu. Kao rezultat toga, povećan je procenat upisa u školu Romske djece, dok je procenat preranog napuštanja škole smanjen.

ECRI je pozdravio naprijed navedena pozitivna dešavanja u Bosni i Hercegovini, ali je upozorio na stanje u oblasti obrazovanja, implementacije presuda Evropskog suda za ljudska prava i nedovoljne kadrovske kapacitete u instituciji ombudsmena.

Bosna i Hercegovina kako je već elaborirano u odgovorima na CERD preporuke broj 5, broj 7 i broj 11 nastoji poboljšati stanje u navedenim oblastima

REZIME:

U Bosni i Hercegovini je prepoznat značaj implementacije međunarodnih konvencija, povelja i paktova bilo da ih je potpisala, ratifikovala ili preuzela sukcesijom u cilju harmonizacije domaćih pozitivno-pravnih propisa sa međunarodnim ugovorima multilateralnog karaktera radi poboljšanja stepena zaštite ljudskih prava sa ciljem stvaranja demokratskog, tolerantnog i nediskriminatornog društva. Sama diskriminacija je pojava koja se teško iskorijenjuje čak i u demokratskim društvima stogodišnjih tradicija ali BiH, multinacionalna, multivjerska i multikulturalna zajednica činila je, čini i činit će napore za iskorijenjivanje svakog vida diskriminacije i netolerancije uključujući i pojavni oblik ksenofobije u cilju očuvanja bogastva vlastite osobnosti koje ju je uvijek krasilo.

Evropska konvencija o ljudskim pravima i osnovnim slobodama (iz 1950.god.) je sastavni dio Ustava Bosne i Hercegovine i kao takva ima snagu direktne primjene u bosansko-hercegovačkoj jurisdikciji, pa samim tim i čl. 14 Konvencije koji zabranjuje svaki vid diskriminacije direktno je primjenjiv u pravnom sistemu BiH kao i Prtokol 12 uz istu koji sadrži odredbu opšte zabrane diskriminacije.

Tokom 2009. godine usvojen je Zakon o zabrani diskriminacije koji je utemeljen i koncipiran na evropskim standardima. Odredbe predmetnog zakona štite građane BiH od diskriminacije u svim oblastima rada i života, obuhvatajući: zapošljavanje, socijalnu i zdravstvenu zaštitu, pravosuđe i upravu, stanovanje, javno informisanje, obrazovanje, sport, kulturu, nauku, privredu i dr., svakog vida uznemiravanja, seksualnog uznemiravanja, mobinga, segregacije ili podsticanja na diskriminaciju. Prema ovom zakonu svi javni organi i vlasti imaju obavezu i dužnost da se bore protiv diskriminacije i da se suzdrže od nje, uklanjajući prepreke koje mogu neposredno ili posredno da rezultiraju diskriminacijom. Ove institucije, takođe, imaju

dužnost da aktivno kreiraju i stvore uslove za jednak tretman putem izmjena i dopuna postojećih i usvajanjem novih zakona, politika i praksi rada, ali sve u skladu sa Zakonom o zabrani diskriminacije. Urađen je Pravilnik uz Zakon o zabrani diskriminacije, a trenutno se planira uspostava Centralne baze podataka o praćenju slučajeva diskriminacije pri Ministarstvu za ljudska prava i izbjeglice BiH. Planom i programom Zakon o zabrani diskriminacije za 2015.godinu kao zakonodavna aktivnost predviđene su izmjene i dopune navedenog zakona u skladu sa sugestijama datim od strane Vijeća Evropske unije (kao što je direktiva koja zabranjuje diskriminaciju pri upošljavanju na osnovu vjere, uvjerenja, invaliditeta, starosne dobi ili seksualnog usmjerenja) i Evropske komisije koje su i urađene i navedeni zakon je upućen u parlamentarnu proceduru donošenja. Na osnovu navedenog kao jedan od osnova u Zakon su uneseni invaliditet, starosbna dob i seksualna orijentacija.

Ustav Republike Srpske propisuje da se ustavno uređenje Republike Srpske pored ostalog zasniva na zaštiti prava etničkih grupa i drugih manjina (član 5. alineja 10) i da su na područjima gdje žive druge jezičke grupe u službenoj upotrebi i njihovi jezici i pisma, na način određen zakonom (član 7.stav 2.).

U skladu sa Ustavom Republike Srpske zagaranovanim pravima i slobodama, pozitivnim zakonodavstvom tako i propisima koji regulišu oblast zapošljavanja, obuka, polaganja sručnog ispita za rad u organima uprave i napredovanja u republičkim organima uprave, zabranjen je svaki vid diskriminacije lica koja traže posao kao i zaposlenih s obzirom na rasu, pol, jezik, nacionalnu pripadnost, vjeroispovjest, socijalno porijeklo, rođenje, obrazovanje, imovno stanje, politička i druga uvjerenja, društveni položaj i drugo lično svojstvo.

Članom 5. Ustava Republike Srpske propisano je da se ustavno uređenje Republike Srpske temelji, izmeđuostalog, na garantovanju i zaštiti ljudskih sloboda i prava u skladu sa međunarodnim standardima i zaštiti prava etničkih grupa i manjina. Članom 31.Ustava Republike Srpske zajamčena je sloboda političkog organizovanja djelovanja u skladu sa zakonom. Zabranjeno je političko organizovanje i djelovanje usmjereno na ugrožavanje demokratije, narušavanje integriteta Republike, kršenje Ustavom zajamčenih sloboda i prava i raspirivanje nacionalne, rasne ili vjerske mržnje i netrpeljivosti.

Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH na godišnjem nivou priprema Izvještaj o slučajevima diskriminacije koji se dostavlja nakon usvajanja od strane Vijeća ministara BiH na uvid u oba doma Parlamentarne skupštine BiH. Sastavni dio pomenutog izvještaja je i dalje prisutan fenomen segregacije djece tzv. „dvije škole pod jednim krovom“u obrazovnom sisitemu Federacije BiH na čijem se rješavanju intenzivno radi. Također je u završnoj fazi izrada Informacije o implementaciji zaključnih zapažanja i preporuka međunarodnih tijela za ljudska prava,.

Uspostavljena je jedinstvena institucija Ombudsmena BiH za ljudska prava, koji je otpočeo svoju aktivnost u punom kapacitetu, urađene su izmjene i dopune Zakona o Ombudsmenu za ljudska prava u cilju poboljšanja funkcionisanja navedene institucije u skladu sa Pariškim principima i uspostavom Nacionalnih preventivnih mehanizama kako je sugerisano u zaključnim razmatranjima i preporukama UN komiteta za zabranu torture i drugih nehumanih i degradirajućih postupaka kažnjavanja.

Kontinuirano se čine se napori da se shodno članovima IV i V Ustava BiH riješi pravo nacionalnih manjina koje Ustav tretira pod nazivom „ostali“, što je Sud u Strazburu presudom u sporu „Sejdić i Finci protiv BiH“ okarakterisao diskriminacijom, jer favorizuje i daje posebne privilegije i prednosti konstitutivnim narodima (Bošnjacima, Srbima i Hrvatima) u odnosu na druge etnične grupe, a njih je u BiH 17, što je utvrđeno Zakonom o zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina koji je usvojen 2003. godine. Očekuje se da će taj problem u BiH shodno presudi Suda u Strazburu biti uskoro riješen budući da je pri Parlamentarnoj skupštini BiH formirana Radna grupa sa zadatkom da donese Akcioni plan za implementaciju pomenute presude Suda za ljudska prava iz Strazbura.

Već godinama kontinuirano djeluje Agencija za ravnopravnost polova, koja uz gender centre koji funkcionišu u oba entiteta značajno doprinosi otklanjanju svih vidova diskriminacije žena u BiH, posebno kada se radi o rješavanju pitanja njihovog zapošljavanja i ukupne ravnopravnosti u oblasti rada, njihovog učešća u političkim i javnom životu i ukupnim aktivnostima i oblastima gdje se donose značajne društvene odluke.

Bosna i Hercegovina u cilju implementacije međunarodnih dokumenta, kao što je Okvirna konvencija o pravima nacionalnih manjina, posebnu pažnju posvećuje Romima, jer je u BiH ta nacionalna manjina najbrojnija i najugroženija po svim životnim parametrima. Priključenjem Dekadi inkluzije Roma 2005-2015, Bosna i Hercegovina se obavezala da u cjelini popravi položaj Roma BiH u svim segmentima društvenog razvoja. Na osnovu toga utvrđeni su Metodologija i Plan realizacije sredstava koja je država namjenski obezbijedila budžetom i usmjerila na implementaciju Akcionog plana BiH za rješavanje problema Roma, za oblasti: stambenog zbrinjavanja, zapošljavanja i zdravstvene zaštite. Ranije je usvojen i Revidirani akcioni plan Bosne i Hercegovine o obrazovnim potrebama Roma. Da bi se aktivnosti uspješnije i djelotvornije realizovale na nivou države izvršeno je evidentiranje potreba Roma u BiH i radi se na uspostavi baze podataka o Romima u BiH.

Također u završnoj fazi izrade je i Staretska platforma za rješavanje pitanja nacionalnih manjina kojih u BiH ima 17, a pokrenuta je inicijativa za izmjene i dopune Zakona o pravima nacionalnih manjina.

Posebna tema ukidanja svakog oblika netolerancije je odnos prema izbjeglicama i azilantima. Mada se u BiH prava izbjeglog i raseljenog stanovništva već dugi niz godina rješavaju na dobar način, posebno u pogledu imovinsko pravnih pitanja, gdje je imovina vraćena skoro stoprocentno, problemi su izraženi u domenu održivog povratka. To znači da povratnicima pored povratka u mjesto ranijeg življenja treba obezbijediti i osnovne uslove za nastavak normalnog življenja. Pored opravke i izgradnje stambenih objekata koji su bili devastirani ili porušeni, povratnicima je potrebno obezbijediti posao, školske objekte, ambulante, putnu mrežu, struju i druge pretpostavke za normalan rad i življenje. Nažalost, BiH još uvijek nije uspjela riješiti probleme izbjeglog i raseljenog stanovništva prema utvrđenom Akcionom planu na nivou zemlje u sklopu Revidrane strategije za implementaciju Aneksa VII Daytonskog mirovnog sporazuma. Planirano je zatvaranje kolektivnih centara do kraja 2020. godine.

Redovno se izvršavaju međunarodne obaveze prositekne iz međunarodnih ugovora multilateralnog karaktera koje je Bosna i Hercegovina potpisala, ratifikovala ili prihvatila sukcesijom. U toku je proces ratifikacije protokola 15. i 16. uz Evropsku konvenciju o ljudskim pravima i osnovnim slobodama. U skladu sa preporukom Vladinog komiteta za socijalna prava Vijeća Evrope pokrenuta je inicijativa za otkazivanje člana 45 MOR konvencije u cilju ravnopravnog tretmana oba spola u procesu rada i zapošljavanja (uključujući i rad pod vodom i pod zemljom).

Ministarstvo za ljudska prava u saradnji sa nadležnim organima sa svih nivoa organizacije vlasti u BiH redovno priprema odgovore na upitnike i rezolucije UN-a i Vijeća Evrope proistekle iz međunarodnih ugovora kojima je Bosna i Hercegovina pristupila.

Na osnovu rezolucije Vijeća za ljudska prava UN-a br. 15/11 i 24/15 sačinjene su Smjernice za obrazovanje iz ljudskih prava koje će u značajnoj mjeri doprinjeti podizanju svijesti o značaju ljudskih prava ciljanih grupa kao što su: nosioci javnih ovlaštenja, novinari, ranjive grupe, djeca i omladina.

Prije svega neophodno je napomenuti da se Bosna i Hercegovina zalaže za održavanje multikulturalnog društva kroz jačanje međusobnog dijaloga kao osnovnog sredstva u povezivanju različitosti i razvoju tolerancije u društvu, te da kontinuirano čini napore i uz aktivnost Regulatorne agencije za komunikacije koja djeluje na nivou države, preduzima potrebne mjere u borbi protiv podsticanja na diskriminaciju, nasilje ili mržnju koje se plasira, putem elektronskih medija i novih komunikacijskih tehnologija u okviru svoje nadležnosti. Na taj način u skladu sa međunarodnim standardima BiH realizuje aktivnosti u cilju obezbjeđenja medijskih sloboda, slobode govora i izražavanja, ali i osigurava da se svaki podsticaj na mržnju, nasilje ili diskriminaciju zakonski sankcioniše.

S tim u vezi pokrenuta je inicijativa za donošenje Zakona o zabrani izazivanja rasne, nacionalne ili vjerske mržnje i netrpeljivosti.

Također aktivno djeluju i vijeća nacionalnih manjina na državnom i entitetskom nivou kao i Odbor za Rome pri Vijeću ministara BiH.

Značajna je aktivna uloga Vijeća za djecu Bosne i Hercegovine koje je u novom sazivu uspostavljeno juna mjeseca 2015. godine kao i donošenje Akcionog plana za djecu Bosne i Hercegovine (2015.-2018. god.) u cilju punog poštovanja principa zaštite najboljeg interesa djeteta.

Uspostava međunarodnih tijela za zaštitu ljudskih prava uključujući i tijela Vijeća Evrope (ECRI) i tijela OUN-a (UN komitet za borbu protiv rasne diskriminacije) kao i donošenje Durbanske deklaracije i Programa djelovanja kvalitetno doprinosi jačanju mehanizama za zaštitu ljudskih prava kroz podizanje svijesti ciljanih grupa u svrhu jačanja tolerancije, povezivanja različitosti, jednakosti pred zakonom, ostvarivanje prava na jednak pristup sudovima, prava na slobodu savijesti i vjere, prava na obrazovanje itd.

U cilju pune implementacije odredbi međunarodnih ugovora multilateralnog karaktera koje je Bosna i Hercegovina potpisala, ratifikovala ili preuzela sukcesijom pokrenuta je inicijativa za donošenje Zakona o izvršavanju međunarodnih obaveza kojim će biti normirana saradnja svih nadležnih organa vlasti na svim nivoima ove složenje države kako bi se obezbjedila puna provedba zaključnih razmatranja i preporuka kako tijela Vijeća Evrope tako i UN-a.

Navedena aktivnost je plod Akcionog plana za realizaciju zaključaka Zajedničke komisije za ljudska prava Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine koji je Vijeće ministara BiH usvojilo u novembru 2015.godine.

Kao što je poznato Bosna i Hercegovina je u periodu maj/novembar 2015.godine predsjedavala Vijećem Evrope i koordinirala aktivnosti koje su se odnose na organizaciju konferencija i simpozija na slijedeće teme: Međureligijski dijalog, Primjena/implementacija Konvencije Vijeća Evrope o spriječavanju nasilja nad ženama i nasilja u porodici, Zapošljavanje mladih i žena na Zapadnom Balkanu i Provedba okvirene konvencije o pravima nacionalnih manjina.

Na kraju važno je istaći da je Bosna i Hercegovina otvorena za sve vidove saradnje sa tijelima Vijeća Evrope uključujući ECRI komisiju i drugim međunarodnim tijelima za ljudska prava u cilju unapređenja stepena zaštite uživanja istih u bosnasko-hercegovačkom društvu i što skorijeg uključenja u evroatlanske integracije.

Priprema sljedećeg periodičnog izvještaja

22. Komitet preporučuje da Država potpisnica podnese svoj **12. i 13. periodični izvještaj**, u jednom dokumentu, **do jula 2017.** godine, uzimajući u obzir smjernice za izvještavanje koje je donio Komitet na svojoj sedamdeset prvi sjednici (CERD / C / 2007/1) i obrađujući sva pitanja sadržana u ovom zaključnom zapažanju. U svjetlu Rezolucije Generalne skupštine 68/268, Komitet poziva Državu potpisnicu da ispoštuje ograničenje od **21.200 riječi** za periodične izvještaje i **42.400** riječi za zajednički osnovni dokument.

Polazeći od naprijed navedenog predlaže se Vijeću ministara Bosne i Hercegovine da nakon razmatranja 12. i 13. Periodičnog izvještaja Bosne i Hercegovine o implementaciji Međunarodne konvencije o eliminaciji rasne i svih vidova diskriminacije, donese sljedeće:

ZAKLJUČKE

1. Usvaja se 12. i 13. Periodični izvještaj Bosne i Hercegovine o implementaciji Međunarodne konvencije o eliminaciji rasne i svih vidova diskriminacije.
2. Zadužuje se Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine da putem Ministarstva vanjskih poslova BiH/ Misija BiH pri UN-u u Ženevi 12. i 13. Periodični izvještaj Bosne i Hercegovine o implementaciji Međunarodne konvencije o eliminaciji rasne i svih vidova diskriminacije dostavi Komitetu za eliminaciju rasne diskriminacije
3. Zadužuje se Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine da 12 i 13 Periodični izvještaj Bosne i Hercegovine o implementaciji Međunarodne konvencije o eliminaciji rasne i svih vidova diskriminacije dostavi Komitetu za eliminaciju rasne diskriminacije, postavi na službenu web stranicu ministarstva.

Prilog br 1

Centar za uklanjanje mina u BiH (BHMAC),

Bosna i Hercegovina je zemlja sa najvećim problemom mina i ESZR (eksplozivna sredstva zaostala iz rata) u Evropi. Procjenjuje se da je na području Bosne i Hercegovine još uvijek zaostalo oko 79.000 mina i ESZR. Trenutna sumnjiva opasna površina u Bosni i Hercegovini iznosi 1.118 km² ili 2,2% od ukupne površine Bosne i Hercegovine. Od toga, oko 3% sumnjive opasne površine odnosi se sa namjenom za održivi povratak. Opšta procjena uticaja mina i ESZR u 129 gradova i opština u Bosni i Hercegovini je identifikovala 1.398 ugroženih zajednica pod uticajem mina i ESZR. Kontaminirane lokacije direktno utiču na sigurnost 545.603 stanovnika ili 15% od ukupnog broja stanovnika Bosne i Hercegovine. Od 1992. godine, od mina i ESZR je stradalo 8.379 osoba. U ratnom periodu (1992-1995. godina) stradale su 6.354 osobe, dok je u poslije ratnom periodu stradala 1.751 osoba, od čega 612 osoba smrtno. Za 274 osobe nije poznata tačna godina stradanja. Od ukupnog broja stradalih u poslije ratnom periodu, 184 žrtve su bile žene ili 10%, a 249 žrtava su bila djeca ili 14%. Prilikom obavljanja poslova humanitarnog deminiranja je stradalo 127 deminera, od čega 51 deminer smrtno. Od početka protivminskog djelovanja u BiH od 1996. godine sumnjiva opasna površina je smanjena za 3.081 km². Od toga, netehničkim metodama (sistematskim i generalnim/netehničkim izviđanjem) od strane Centra za uklanjanje mina u BiH za 2.889 km² (94%), a tehničkim metodama (tehničkim izviđanjem i čišćenjem mina) od strane akreditovanih organizacijama za 193 km² (6%). U operacijama humanitarnog deminiranja pronađeno je i uništeno 64.497 protivpješadijskih mina, 8.445 protivtenkovskih mina i 56.307 komada ESZR.